

Всесвітній Собор Духовної України — подія надзвичайної ваги. Він покликаний піднести дух нації, вивести її на шлях єднання.

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий Комуніст

М. ДІДЧИЖЕВСЬКОГО

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ (МДС)

Виходить з 8 грудня
1939 року

№ 31 (4110).

СУБОТА

21

ЛИПНЯ
1990 р.

Ціна 8 коп.

І ДУША ЗАБОЛИТЬ,

І ВІД БОЛЮ СТУЖАВІЄ ГОЛОС —

ЩО ЗА НОВА БІДА УКРАЇНУ СОБІ
ОБЕРЕ!
ЛИХОЛІТТЯМ ВІКІВ,

РУХОМ СТІЛОК
ОКРЕСЛИТЬСЯ КОЛО.
ЩЕ НАДІЯ ЖИВА!

ЩЕ НАДІЯ ЖИВА,
УКРАЇНА НЕ ВМРЕ!

Фото О. ВОСОВОГО, В. ГРИБА.

ТВОЇ ДОНЬКИ-КВІТИ, НЕНЬКО

«Кому небайдуже майбутнє України»

ІНТЕРВ'Ю З ОДНИМ ІЗ ОРГАНІЗАТОРІВ ПЕРШОГО ВСЕСВІТНЬОГО СОБОРУ ДУХОВНОЇ УКРАЇНИ ПИСЬМЕННОМ ОЛЕСЕМ БЕРДНИКОМ

КОР.: Багато хто із наших читачів давно знає і любить Вас як письменника; а що наша аудиторія переважно молодіжна, то, виходячи з цього, дозволяйте запитати: що являє собою, на Вашу думку, сучасна молодь? Якою Ви її хочете бачити?

О. БЕРДНИК: Зовсім однакових людей не існує. Так і молодь — різна. Є добра, є й погана. Я вважаю тут вплив демонічної цивілізації: рокоманія; нав'язані стереотипи поведінки, привнесені як із Заходу, так і зі Сходу. Це те, в чому втрачається духовність нашого народу — йетлінний сенс буття. Руйнується зв'язки поколінь, гинуть національні традиції. Але одних декларацій тут замало. Прийшов час дії. Це буде важка й копітна робота. Головне — не прогавити дію, молодь. Тут є доброзичливе поле діяльності і для літераторів, і для журналістів, і, звичайно ж, для шкільних педагогів. Але педагогів школи нової, відбудованої на основі загальнолюдських цінностей. Ми ж зараз знаходимося на грані: або це буде пірра духовної катастрофи, або ж відродження. Відродження культури, єдності народу України, національного самоусвідомлення українців, незалежно від місця їхнього проживання. Всесвітній Собор і є тією основою, яка може дати поштовх до такої регенерації.

КОР.: Як же поєднати відродження духовності з нашою повсякденністю?

О. БЕРДНИК: Народ — носій культури. Це стратегія духу. Один із шляхів подолання кризи духовності — виробити нові позиції буття. Над цим зараз працюють вчені, письменники, всі, кому не байдуже майбутнє України, українського народу. Ось і ви приїхали на Собор сказати своє слово...

КОР.: А чи не переоцінюєте Ви вагу цього слова?

О. БЕРДНИК: Ні. Треба лише із суми усіх думок конкретизувати пропозиції до народу. Потрібно виробити план дій. Тут є два напрями: з одного боку — це, як уже сказано, відродження духовності, культури народу; з іншого — це незалежність економічного розвитку, перехід до, так би мовити, самодостатку.

Ми хочемо бачити народ України щасливим, багатим духовно і економічно — тим більше, що передумови до того є.

Вів розмову О. КОСЕНКО.

Для читачів газети О. Бердник залишив автограф: «Читачам «Молодого комуніста» щастя і ясної долі! Дерзайте!».

Перед поверненням до Індії

— Я тут познайомився з культурою, традиціями українського народу. За ці п'ять років немало появилось українських друзів, шкоду, що не маю можливості більше бачитися з ними.

— В інституті ви навчалися на відмінно, про що свідчить ваш диплом, який я бачу. Гадаю, що інженером-технологом ви будете на підприємстві, де працює і ваш батько?

— У січні 1991 року я поїду в Англію на два роки для того, щоб навчатися в школі менеджерів за спеціальністю «Фінанси — купівля — продаж — реклама». Фінансує навчання Делійська компанія, що випускає легкові автомобілі. За це я зобов'язаний буду відпрацювати у них потім п'ять років.

— Як ви почували себе у нашому місті? Чотири роки я був тут зі своєю країною. Навіть не було з ким на рідній мові спілкуватися. А потім, слава богу, одні націяти земляки приїхали теж сюди вчитися, тож сумувати не доводилося. Звичайно, були радянські друзі. Особливо пам'ятитиму свого товарища, його ім'я Савелій. Він замінив мені брата. Є одна старовинна індійська мудрість: «Дружба, як і земля, треба обробляти, працювати на ній з потом, тільки тоді вона дає плоди». Спочатку, скажу правду, я хотів поїхати з Кіровограда, не вчитися тут. Здавалося, ніби тут комендантська година — так тихо і малолюдно, не те, що у моєму Делі. Згодом змінив ставлення до цього міста. Не дуже хочеться прощатися з Кіровоградом, але хто прийшов, той повинен піти — такий закон і у природі.

— Шановний друже, а до навчання в Радянському Союзі ви цікавилися нашою країною? Якщо так, то чим саме? Що подобається тут?

— Повірте, друже Леоніде, я з дитинства цікавився країною, де протікає річка Волга, де народився Т. Г. Шевченко, В. І.

Ленін. У наших країн багато спільного. Візьмемо хоча б релігію. Ваша релігія християнська, а моя релігія — індуїзм. Обидві вони проповідують ненасилля, терпіння, повагу до ближнього. Можливо, це і є причиною того, що сьогодні в галузі міжнародної політики позиція СРСР і моєї країни такі близькі. Мирні ініціативи СРСР завжди одержують підтримку керівництва та народу Індії. Головний принцип нашої внутрішньої політики — ненасилля, дружба й повага до інших. Я бачу, що тут до моєї країни, до мого народу, культури, мистецтва відносяться з любов'ю і повагою. Запевняю, що в Індії ставляться так само і до СРСР. Свідчення цього — радянський фестиваль в Індії та індійський фестиваль в СРСР.

— Відчуваю, ви не шкодуєте, що п'ять років провели у нас...

— Звичайно. Була можливість їхати в якусь іншу країну, але мене цікавили ваша. Мама мені багато розповідала про Радянський Союз, про російську зиму... Ми одержували журнал «Советская женщина» та інші. Але хотів на свій глянути не в кінофільмах, не на знімках, а насправді. Коли вперше побачив, як падає на землю сніг, миттю вибів із гуртожитку. Всі говорили, що захворію. Так і сталося. Але до цих пір пам'ятаю, як я вперше своїми руками взяв отой сніжок.

— Ви добре володієте російською мовою, розумієте також і українську. Де вчили російську мову?

— У Донецьку, на підготовчому факультеті. Безмежно вдячний своєму викладачу Лідії Платонівні Донгу, яка завдяки цій мові відкрила для мене величезний світ. Я вважаю себе щасливим, бо можу спокійно писати й читати російською мовою. Наприклад, читав Чехова, Пушкіна, Досто-

ПІДДАНИЙ ВІВЕК СІНГХ СЕНГАР РОЗПОВІДЬ КОРЕСПОНДЕНТОВІ «ММ» ПРО СВОЄ ВРАЖЕННЯ ВІД ПЕРЕБУВАННЯ В НАШІЙ КРАЇНІ, ДЕ ВІН ПРОВЧИВСЯ 5 РОКІВ.

євського, Пастернака, Толстого. Також подобається мені українська мова.

— Що ви хотіли б побачити своїм друзям, що зостаються в Кіровограді, перед своїм від'їздом?

— Всім читачам газети, своїм кіровоградським друзям, всім працівникам гуртожитку, педагогічному персоналу інституту сільгоспмашинобудування сердечно зичу всього найкращого, і хай пам'ятають: духовні багатства набагато довговічніші, ніж матеріальні. Маю на увазі: «Якщо не можна робити людині щось хороше, то не слід робити їй погане», — і тоді вам ніколи не буде погано. Це слова великого Рама Крішна Пераманса. Хочу, щоб дружні відносини між Індією та Радянським Союзом були ще тіснішими.

— Спасибі, хай вам щастить.
Вів інтерв'ю Леонід САВИЦЬКИЙ.
На знімку: Вівек Сінгх СЕНГАР.

Ліки для душі

Я слухав її розповідь про вишиванки, дивився в її щасливі очі, відверто нажучи, трохи задрив цій фаній жінці.

Вишивкою Тамара Олексіївна захопилася в шкільні роки трохи випадково. Побачила у сусідки чудовий орнамент, і захотілося зробити такий самий. Я написав про випадковість, а подумав про те, що це, мабуть, те, що називають долею.

Тамара Олексіївна показує мені свою колекцію різноманітних візерунків і про кожний щось розповідає.

Живе у Знаменці чудова вишивальниця. Працює у літній, де лікує фізичні хвороби людей. А її чудові рушники — справжні ліки для людської душі.

В. ГРИШИН.

Відроджуються наші храми

У липні минулого року, після багаторічних поневірянь, община православних РПЦ одержала документи на Свято-Покровський храм (Новоалександрівська церква). 27 років забуття розорили пам'ятку архітектури.

Минулої неділі в ознаменування початку нового життя церкви отець Олександр відслужив літургію та відклав молебні. Після обрядів хрещення немовлят і вінчання прямо на подвір'ї храму відбувся святковий обід.

— Люди приносили хто що міг, — розповідає голова церковної Ради І. І. Галушко. — Всі раділи, багато хто не міг стримати сліз, що ми дожили до цього благословенного часу, коли відроджуються наші храми, звичайно, обряди, наша віра і духовність.

Наш кор.

Для всіх, хто небайдужий до справи нашої культури, повідомляємо номер рахунку Свято-Покровського храму: 000701504, Життєосzczęd.

МИР.

СОЛДАТИ ГИНУТЬ...

У Кіровограді створено тимчасовий комітет солдатських матерів, діти яких служать у Вірменії, Азербайджані та інших республіках СРСР. Комітет прийняв звернення до солдатських матерів Кіровоградщини.

«Наші діти мають служити на Україні» — ось основна вимога тимчасового комітету. Він звертається до всіх матерів Кіровоградщини, щоб вони піднесли свій голос на захист рідних дітей, яких уряд посилав під кулі втруляювати міжнародні конфлікти, породжені імперською політикою.

14—15 липня у Запоріжжі відбувся екстрений форум солдатських матерів. Нашу область на ньому представляли Кіровоградка О. О. Бондаренко та онуфривчанка Л. В. Фургайло.

Коротке інтерв'ю після форуму дає Олена Олексіївна Бондаренко.

— Що вас найбільше вразило на форумі?

— Ви знаєте, якби роботу нашого форуму побачили люди, вся Україна б плакала... Це важко висловити словами. Коли відкривали наше зібрання, звучала пісня «Рідна мати моя, ти мене на зорі проводжала». А кожна ж мати проводжала свого сина на зорі, вранці...

— Яні виступи вам запам'яталися?

— Із Запорізької області жінка розповідала таке: сиділи хлопчики 14—12 років, раптом зупинилася машина, вискочили прапорщики, почали бити тих дітей, вони — тікати. Хлопчиків тієї жінки піймали, зламали йому обидві руки, побили. Був і той хлопчик... Потім виступав військовий прокурор Запорізької області. Він говорив, що якраз атеїсти якісь бандити, то тих дітей прийняли за бандитів...

Із Івано-Франківська жінка, інвалід II групи, показувала фотографії сина свого, гарного, молодого і тут же, побитого, із страшними ранами. Він служив у Амурській області. Сина її жорстоко побили, потім над ним закривавленням, збиткувалися, поки не вбили...

— Ви виступали на форумі?

— Я коротко розповіла про свого сина Оленка, який загинув у Афганістані, підтримала вимогу, щоб повернули наших солдат на Україну.

— Які рішення прийняв форум?

— Ми вимагаємо ліквідувати будівельні батальйони, командири частин повинні відповідати за кожного солдата перед місцевим комітетом матерів, з осеннього призову приступити до формування армії УРСР. Форум вимагає запровадити пост міністра оборони з цивільних осіб. Матері запропонували такі строки служби — для солдатів півтора року, для моряків — два.

Матері вимагають не призивати до армії хворих дітей (такі випадки останнім часом почастилися), встановити контроль за призовом з боку радянських державних органів, громадських організацій. Вивести із армійських формувань політоргани, вивести медкомісії зі складу військових, не забираючи синів-одинаків із сімей, де батьки інваліди. Але найголовніша вимога форуму — повернути наших солдат із Закавказзя, Середньої Азії служити на Україну, одночасно повернувши матерям Вірменії, Азербайджану, інших республік їх синів.

У вересні планується провести з'їзд солдатських матерів України.

Наш кор.

ДІТИ ПАРТІЇ—ДІТЯМ НАРОДУ?

У парку імені 50-річчя Жовтня відбувся мітинг, організований колективом міської дитячої поліклініки № 2. Як оголосив ведучий мітингу лікар І. Т. Дуванов, мітинг мав конкретну назву: «Умови надання медичної допомоги дітям в поліклініках та стаціонарах міста Кіровограда і шляхи його поліпшення».

За цими словами стояла болюча проблема для кіровоградців — передача колишнього ЛСУ під дитячу лікарню. До цього занесли й гасла, розвішані на сцені літнього майданчика парку: «Дяді обкому партії, поступіться нам, дітям, своєю базою ЛСУ!», «Всіх крадьдіт, це значить лікарню ЛСУ віддати дітям!», «Діти — наше майбутнє. Де турбота про нього?».

Тон мітингу задав перший виступаючий, головний лікар другої дитячої поліклініки, депутат міськради В. Д. Харушак.

— За 70 років Радянської влади в Кіровограді не побудовано жодної дитячої лікарні. Зараз це вже політичне питання, що характеризує керівництво області. Комусь дуже не хочеться віддати ЛСУ дітям. Бо тоді вже повернення не буде.

Від імені батьків говорила Т. О. Сила, робітниця заводу радіовиробів, В. М. Четверик, інженер заводу «Промінь», робітник «Друкмашу» М. О. Дружук, Л. І. Красиліч, працівниця головпоштамту. Любов Іванівна зокрема сказала:

— У мене двоє дітей. Якось лежали ми з донькою в обласній дитячій лікарні. Для дитини — ліжечко, м'яке — порвана розкладачка. Палати переповнені. В результаті дитина захворіла пневмонією, а я підхопила гострий бронхіт.

Всі виступаючі підтримували організаторів мітингу — ЛСУ треба віддати дітям, адже стільки років ми проголошували, що вони у нас — привілейований клас!

Завідуюча діагностичним відділенням кардіологічного диспансеру С. О. Беспалько почала свій виступ так:

— Ми як колишні працівники ЛСУ і матері прекрасно розуміємо, яке тяжке становище зараз із дитячою лікарнею. Але в колишній лікарні ЛСУ зараз знаходиться кардіологічний центр, там лікуються всі, без винятку, люди, що потребують нашої допомоги. Ви обманути...

Людям несхвально зустріли ці слова Світлани Олексіївни. Так само нелюбили, з вигукми й аплодисментами (що, звичайно, не робить честі учасникам мітингу) присутні зустріли і виступ В. В. Соловйова, який два рази лікувався в кардіологічному диспансері.

Тримали слово на мітингі і депутати міської Ради. М. П. Гордовий, М. М. Цунанов говорили про те, що сесія міської Ради підтримала вимогу лікарів, громадськості міста про передачу колишнього будинку ЛСУ під дитячу лікарню і звернулася до сесії обласної Ради з проханням розглянути це питання.

В. П. Мануйлов, депутат міськради, зокрема, сказав: — Ми в колективі (Західне підприємство електромереж) вже давно піднімали це питання, але куди б не зверталися, нам прямо сміялися в обличчя: «Все правильно, ви праві, але є думка...».

Вийшов до мікрофону мітингу і завідувач відділом охорони здоров'я обласного Ю. П. Кисельов.

— Нам дуже потрібен кардіологічний диспансер, — сказав він. — 68 відсотків померлих — це люди, які страждали серцево-судинними захворюваннями. (Го-

ловний лікар дитячої поліклініки № 1 О. П. Гольник навів іншу цифру — менше 11 відсотків).

Юрій Петрович назвав боротьбу за лікарню ЛСУ боротьбою не за дитинство, а за амбіції.

У нас у місті така система: при дільничних лікарнях є педіатр для прийому здорових дітей, хворих же треба везти в центральну поліклініку.

На ці докори та обурення матерів з приводу жахливих умов у обласній дитячій лікарні Ю. П. Кисельов відповів так:

— Місто у нас невелике, скільки там на тролейбусі під'їхати? Мати нам тільки завантаж в стаціонарі, ми не можемо лікувати дітей, якщо мати поруч.

— Ставимо питання, ніби люди не проти, збираємо комісію, — розповідає депутат міськради, голова постійної комісії по охороні здоров'я, головний лікар дитячої поліклініки № 1 О. П. Гольник, — і кожного разу натискаємо на «єсть мнение». Говорили про непридатність колишнього ЛСУ для дитячої лікарні. Я спеціально зробив запит у проектну організацію і одержав відповідь, що лікувальний корпус може бути використаний під дитячу лікарню. Комусь дуже вигідно пускати чутки про високі унітази і балкони...

Мітинг прийняв резолюцію з вимогою до сесії обласної Ради народних депутатів переглянути рішення обласного № 25 від 1.02.90 року (про передачу ЛСУ під кардіологічний диспансер). Учасники мітингу підтримали рішення сесії міської Ради клопотатися про передачу колишнього приміщення ЛСУ під дитячу лікарню. За це також 6 тисяч жителів міста, підписи яких були зібрані в ході підготовки мітингу. Висловлено невдоволення керівництвом облздоровідділу.

У разі невиконання вимог лікарів з 18 серпня вирішили оголошити страйк.

С. БОНДАР.

«А НАМ ВСЕ РАВНО»?!

СУБ'ЄКТИВНІ НОТАТКИ ПРО XXVI З'ЇЗД КОМСОМОЛУ УКРАЇНИ

В одній із перерв у роботі з'їзду у вестибюлі палацу «Україна» з'явилася рукописна газета «Зайчики», в якій був досить показовий малюнок: на синьо-жовтому прапорі напис «Не знаю, як, а не так», «Еще немного, еще чуть-чуть...» закликав синьо-червоний прапор, «Ленин, партия, комсомол» проголошував червоний, а нижче намальовано найбільший чорний прапор рядових комсомольців, а на ньому слова «А нам все равно...». Все це на перший погляд розцінювалось як жарт, хтось навіть до газети причепив записочку: «Ну, зайчики, постригайте. Івашко», але гумористична форма відображала серйозний зміст — мозаїку поглядів делегатів з'їзду і вражаючу байдужість молоді щодо з'їзду комсомолу. Кожної перерви виходив разом з іншими делегатами на вулицю, але там нікого не було — ні тих, хто б нас засуджував, ні тих, хто б чогось добивався, ні тих, хто б підтримував...

А потім, після з'їзду, спілкуючись із молодими людьми в поїзді, на відпочинку (там я замість лекцій про відеокультуру почав давати інформацію про роботу нашого з'їзду), просто на вулиці, переконався, що більшість або взагалі не знає, що з'їзд і був, або поняття не має про те, що там відбувалося.

Найбільш яскраві особи з'їзду. Ними, на мій погляд, стали Матвієнко, Шлапак і Ісхаков. Причому першого секретаря ЦК ЛКСМУ Матвієнка представляв радикально настроєний центр. Він заслужив повагу більшості делегатів своїм демократизмом, впевненістю, готовністю йти на компроміси, просто чесно і простою. У центрі уваги як справжній лідер лівого крила був Олександр Шлапак, перший секретар Львівського обкому ЛКСМУ. Приваблював він не тільки сміливими словами, досвідом політичного борця, а й як людина не обтяжена стереотипами минулого, яка глибоко розуміє сьогоденні реалії, людина, здатна поводити за собою молодь. У правих на з'їзді такого лідера не було, хіба що Андрій Дунєбабін, секретар Харківського обкому ЛКСМУ, який прагнув ним стати.

І найбільш неоднозначно сприйняли лівого радикала секретаря комітету комсомолу Чорнобильської АЕС — Ульгіза Ісхакова. Його або різко критикували, навіть не вслуховавшись в те, про що він говорив, або захоплено підтримували... Байдужих не було.

Справа не стільки в цих людях, скільки в тому, що ці чотири особи представляли основні політичні течії на з'їзді, та й не тільки на з'їзді: консерваторів, центристів, радикалів, лівих радикалів. І в залі кипіла не боротьба людей, а боротьба ідей, які захищали ці люди.

Улюблене заняття частини делегатів. З'їзд проходив дуже скромно, про подарунки, спецобслуговування, шикарні номери в готелі (у всякому разі, номери рядових делегатів були більш, ніж скромні) і мови не йшло, але в папці з документами лежали блокноти і ручки. Ручки були сині і жовті, весь перший день роботи з'їзду делегати обмінювались їх частинками, так що врешті-решт ручки в більшості делегатів стали жовто-синіми. Частина делегатів провела «операцію» по зміні кольору значка (на червоно-синьому фоні зображена карта України і напис «XXVI з'їзд ЛКСМУ»), зі значка здиралась червона фарба і він теж ставав жовто-синім.

Робочий день [і ніч]. Впевнений, що люди, які випадково потрапили на з'їзд, другий раз на з'їзд не поїдуть, бо тут треба було працювати майже цілодобово. Були дні, коли засідали з 10 ранку до 10 вечора, а багатьом треба було після цього ще працювати в редакційній комісії, секретаріаті, в своїх делегаціях...

Вечорами йшли серйозні дебати, погоджувались позиції, вироблялась тактика боротьби. В окремих делегацій не завжди вистачало толерантності при такому «погодженні» позицій. Так, я відчув нетерпимість до інакомислення на собі, коли дехто з Кіровоградської делегації спробував організувати громадський осуд моєї скромної людини тільки за те, що я не завжди голосував так, як «більшість»; і комусь щось не сподобалось у моїх виступах... Дійшло до погроз відкликати мене з ЦК.

Тест на демократизм з'їзду. Я вступив у комсомол ще в 1977 році і пройшов «школу» застою в повній мірі, особливо при організації різних «мероприятий», які розігрувались по нотах, завчасно розписувались виступи, готувались документи тощо.

Навіть на з'їзді боявся рецидивів старого, особливо при визначенні виступаючих. Тому на початку першого засідання вирішив провести експеримент на демократизм, написавши в президію таку записку: «Прошу

надати мені слово в обговоренні програмних документів з'їзду». Хоча я і не сподівався на позитивний результат, як грім серед ясного неба прозвучали слова: «Наступний виступає тов. Громовий».

Тут вже я опинився в скрутній ситуації, хоча і готувався до виступу, але на трибуні почував себе не дуже комфортно...

Весь час у вухах звучало сказане своїми ж земляками: «А чого це ти виступаєш, якщо ми готували виступ першому секретареві обкому?». Але все ж те, що я сам залишився незадоволений від свого виступу, не перекреслило задоволення від 100 процентів переконаності, що на з'їзді існує повна свобода слова для кожного. І, якщо на з'їзді мало виступали рядові комсомольці, то це вина самих комсомольців.

У демократизмі з'їзду переконався і сам хід голосування, особливо, коли президія голосувала по-різному, сам Матвієнко не раз лишався у меншості... Хоча і тут можна було спостерігати картину, коли попередні делегати сиділи перший секретар обкому і пробував дирижувати голосуванням, а задуху хтось пильно спостерігав за тим, як голосують депутати (це я відчув на собі).

Найбільш гострі моменти з'їзду. На мій погляд, на з'їзді були два кульмінаційні моменти, коли загострення політичної боротьби та емоцій доходили до критичної межі.

Така ситуація виникла при обговоренні назви спілки. До «соломонового рішення» зробити додаток — молодь за демократичний соціалізм, а потім провести референдум по зміні назви, йшли нелегко. Про це свідчить те, що за таке рішення проголосувало всього 54 проценти. Кілька вирішальних процентів, які схилили терези голосування, дала велика військова делегація. При виробленні рішення по назві переплітались і стереотипи минулого, і емоції, і колективна різниця в суспільно-політичній ситуації в різних регіонах України.

Другий гострий момент виник наприкінці обговорення Статуту, коли комуністи домогались, щоб окремим реченням зафіксувати звільнення членів КПРС від сплати комсомольських внесків. У залі біля мікрофонів творилось щось неймовірне, одна фраза перебивалась іншою:

- Що, ми повинні платити гроші там і тут?
- А я член Руху, то чого вас треба звільнити?
- Ви довели нашу країну до ручки, вас треба тепер області подвійними внесками...
- Товариші комуністи, подумайте, про нас скажуть, що ми самі себе (а нас тут більшість) звільнили від внесків!

— Там же і так в Статуті написано, що за рішенням первинної організації можна звільняти від сплати внесків, так краще ми в первинній організації райкому самі себе звільнимо, щоб ніхто і не знав...

В результаті переважила остання репліка і після кількох переголосувань, все-таки окремо звільнення комуністів від внесків у Статуті не фіксується. (Довелося навіть для заспокоєння залу всім встати та сісти, прямо як в школі, коли класом вже неможливо керувати).

Одне слово в програмі. Коли мене запитують, що я особисто зробив на з'їзді, то я не гадаю роботи в редакційній комісії чи дебати напередодні з'їзду, коли ми виробляли пакет пропозицій від Кіровоградщини; роботу над резолюціями чи виступ з головної трибуни з'їзду, де я старався обґрунтувати необхідність колективного членства в Спільці. Я говорю, що з моєї подачі з'їзд викреслив одне слово в програмі. У проекті програми перший розділ починався з визначення: «ЛКСМУ (МДС) — добровільне об'єднання однодумців у самодіяльну, самостійну, громадсько-політичну організацію...». Я радий, що мені вдалось переконати з'їзд викреслити слово «однодумці», бо які ми однодумці, якщо далі заявляємо, що продовжуємо традиції загальнодемократичного, комуністичного та соціалістичного руху, поважаємо релігійні переконання. «Однодумство» було б смертю нашої організації, бо коли всі думають однаково, не думає ніхто. Це слово могли б використати для вигнання з Спільки незгодних, а саме такі люди найпотрібніші, бо будь-яка нова ідея по влучному виразу Резерфорда проходить три стадії: спочатку кажуть — «це нісенітниця», потім — «в цьому щось є» і, нарешті — «це давно відомо».

У прийнятті з'їздом програми замість слова «однодумці» стоїть нейтральне «юнаків та дівчат».

В іншій ситуації щодо членських внесків мені з'їзд

переконати не вдалось і в Статуті лишилися слова, що внески платять від місячного «прибутку», а я пропонував записати від «основного реального заробітку». Сьогодні навряд чи є комсомолец, який дійсно платить внесок з цих місячних прибутків, а це і зарплата, і гонорар за статтю чи лекції, і прибуток від домашнього господарства, і всілякі форми додаткового заробітку. І сьогодні внесок платять від номінальної зарплати, а я пропонував, щоб платили від реальної зарплати. Що ж, буду тепер переконувати в своїй правоті Пленум ЦК.

Від серйозного до смішного. Певно, важко було б витримати роботу, якби не розрядка сміхом. Її робив і представник секретаріату, зачитуючи найкуриозніші записки і даючи відповіді в такому ж дусі, і гарненька діачина в коротенькій спідничці, яка збирала записки в залі (її поява викликала бурхливу реакцію, президія спочатку не могла навіть зрозуміти, чому делегати аплодують). І голова лінійної комісії, який паузу під час першого голосування по назві Спільки (а лінійна комісія тоді виготовила менше бюлетенів, ніж було бажаних проголосувати, і довелося переголосувати ще раз) компенсував сміхом, коли дуже серйозно почав зачитувати результати голосування по головній ревізійній комісії: «Дописаны фамилии следующих товарищей: Пушкин А. С., Берия Л. П...».

У перервах особливо виділялись ті ж львів'яни, які були найактивнішими. Пам'ятаю, який регіт викликала їх пісня екстреміста:

«Спи мій, синку, засипай,

А я вип'ю пляшку.

Всі ми скоро підем в рай

На чолі з Івашко».

І як астає весь зал, коли вони виконували: «Ти чуєш, брате, за Дніпром? Як ти там ся маєш, чому пісню за столом українську не співаєш?», як трепетало серце і лунали вигук «Слава Україні!», коли пісня далі продовжувалась словами: «Рідний брате, бережи хвилі нашого Дніпра. Об'єднайся і зійдись українська земля!».

Навіть делегатський клуб «жовторотиків» випускав гумористичну газету «Плашент», в якій зумів роздати душу делегатів з приводу наших футбольних невдач. В газеті був указ президента СРСР «Про трагедію на «Сан-Нікола», в якому оголошувалась траур і панакхид, Лобановський направлявся в Камерун, а «станки збірної СРСР» пропонувалось негайно повернути на Батьківщину, щоб «ЦК ВЛКСМ, ЦК ЛКСМУ забезпечили подальше працевлаштування футболістів — членів ВЛКСМ». («МК» про це писав).

Основний підсумок з'їзду. Варто прочитати нашу Програму і Статут, Звернення до з'їзду КПУ, щоб зрозуміти — на з'їзді закладено теоретичну основу для створення зовсім іншої організації молоді. Організації надзвичайно демократичної (бо максимум прав тепер в руках первинної організації, передбачається колективне членство, навіть своя символіка тощо), спрямованої на реалізацію інтересів молоді, організації вільної від догм минулого, здатної до динамічного розвитку.

Не з'їзд визначатиме відродження нашої спілки, але він, віддзеркалюючи реальний стан справ, прийняв рішення, які знімають формальні перешкоди для практичної роботи на місцях. (Наприклад, якщо ми зафіксували повагу до віруючих, то тепер ніхто вже не зможе виставити комсомольський пікет біля церкви на Пасху чи виключити з Спільки за те, що ти хрестив дитину...).

Коли я тринадцять років тому вступив до комсомолу, я відчув себе щасливою людиною, бо жив в найпередовішій країні світу, став членом найгероїчнішої молодіжної організації, але наступні роки відібрали ілюзії і тепер мені соромно за себе, за наш комсомол, за нашу країну. Бо всі ми в тій чи іншій мірі винні в тому, що довели країну до перебудови і зараз вже п'ять років тупцюємо на місці.

То ж давайте забудемо слова: «А нам все — рівно», а згадаємо інші: «Якщо не ми, то хто?». Зараз я теж відчуваю себе щасливою людиною, бо бачу, що ми почали ставати такою країною, про яку мріяли наші прадіди в 1917 році, бо бачу що можна і треба добиватись змін на краще.

В. ГРОМОВИЙ,
член ЦК ЛКСМ (МДС), організатор позапартійної роботи Сосонівської школи Кіровоградської області, аспірант відділення прикладної соціології інституту філософії АН УРСР.

ХОЧ ЛИСТА
Й НЕ БУЛО
НАДРУКОВАНО

Лист І. Х. Проня про незаконне утримання з нього судом збитку та про висунення депутатом районної Ради П. В. Колотієвського, адресований редакції газети «Молодий комунар», розглянутий прокурором району та відповідальним працівником райвиконкому. Перевіркою встановлено, що кримінальна справа щодо І. Х. Проня не порушувалась. Рішенням народного суду Світловодського району від 2 березня 1982 року з І. Х. Проня утримано 825 карбованців 41 коп.

Визначенням колегії суду в громадських справах Кіровоградського обласного суду рішення від 2 березня 1982 року залишено без змін. Порядок оскарження рішення народного суду Світловодського району неодноразово роз'яснювався І. Х. Проню прокуратурою району.

Що стосується висунення кандидатом в де-

путати П. В. Колотієвського по Подорожненському виборчому округу № 45, то в день виборів 4 березня 1990 року виборці не виявили йому довіри, проголосували проти його кандидатури. Депутатом районної Ради П. В. Колотієвського не обрано.

С МЕЛЬНИЧИК,
голова виконкому Світловодської районної Ради народних депутатів

НА РІЗНІ
ТЕМИ

НОВИЙ СВІТ?

Цей лист був адресований журналістам однієї з районних газет області. І по сьогодні у нас існують ще різні рівні провінційної гласності, тому він передає цей лист нам.

Два, вже потерті аркуші дрібно списані вуглестим почерком. Скільки там болючих думок, каяття! Автор не називає свого справжнього прізвища, тож виникає сумнів чи не підробка цієї Тоді, для чого! Адже загалом фанти (позальне розкурпування, насильницька колективізація) відомі. А може, це крик болю людини, що прожила довгий вік і перед смертю хоче прислугою висловити свою душу! Надіюсь, що лист цей не залишить вас байдужими. Можливо, публікація його стане початком розмови на сторінках нашої газети про місцеві факти нашої складної історії.

Хочу звернути вашу увагу на помітчене нами ж суспільство. Пишу «нами ж», бо я один з тих тисяч, які започатковували союзовські концентабри ще за нашого геніального Леніна. Я з тих, які вірили, що «старий мир

ми розрушим, построним новий».

Я з тих, хто із С. Г. Гаїною підірвали рукотворну архітектурну красу — Новомиргородський собор, що знаходився на території теперішнього міського парку. Вибачаюсь, але нас на це направляли партія і комсомол, ми не задумувались, вірили їм. Я один з тих, що прив'язували сонних людей до саней лютої зимової ночі, не давши їм нічого взяти зі своїх речей, для відправки їх на Соловки чи десь у Сибір. Тому мені й соромно сьогодні, і я не хочу себе діявляти, хоч нас ще тисячі. Я один з тих, хто вночі вибизали вікні дверей до халуп і стягували дітей і одів з печей для того, щоб вони, неїмущі і голодні, підписали заяву в колгосп, або сплатили 500—700, а то й тисячу карбованців позички з нічого. Отож подумайте, чи можу я відкритись сьогодні! Пишу правду, хочете читайте, хочете розітріть цю писанину, але правда позинна восторжествувати. Мені соромно, що я один з тих партійців-дурнів, що, не знаючи хто ми і що робимо,

служили вірою і правдою неподобству, якого світ не бачив! Служили Кагановичам, Косіорам та Чубарям, що звершували геноцид свого ж народу нашими руками (Нюрнберг нас обминув — а жалі!).

Думаю, що ви читали статтю в «Сільських вістях» за 14 лютого ц. р. «Відкритий лист Л. М. Кагановичу». Це вже вдруге подається подібна стаття, яка обіцяє мою совість, але все це закономірно! І я готовий сьогодні піти на суд праведний, народний, ради миру і правди на майбутнє, й тим більше, я вже перед відходом з цього світу. Кажуть, що всякий грішник повинен перед своїм відходом признатися в своїх злочиннях, от я вам признаюсь — сповідаюсь, а ви можете думати про мене, що хочете. Я ж думаю, що я все наболіле передаю вам, а ви передайте іншим.

Найбільше печуть мене мученики голодної смерті заріті часто напівживими, отам на скотомогильнику, що вище Новомиргородської телевежі (біля цегельного заводу), вони печуть мене і дого-

пектимуть ще й вас, вони ж були християнами. Щоб не бути голослівним, то про це повинні знати дещо, мабуть, Василь Прокопович Лукашенко. Я признаюсь, що це ми винні, я волею згадати про них і поставити їм пам'ятник (ще перш, ніж афганцям). Думаю, що стаття Г. Шевчука «Докір», подана у вашій газеті 13 лютого ц. р., розбудить нашу черствість, а може й боягузтво, і газета таки почне публікувати матеріали про ті часи. Я особисто дякую Г. Шевчуку і покійному Олександрі Костянтиновичу Олійнику, який ще за свого життя подав замітку в «Червону зірку» про голод і смертність новомиргородців від голоду у той час, коли склади елеватора тріщали від хліба (тодішні «ділові» люди пішли і інші харчові продукти переробляли на самогон). Отож, подумайте, де ж народна правда? І за що боролися наші батьки і діди, та що вони вибороли? Думаю, що без правди про минуле ні ми, з тим більше ви, молоді, не можемо почати щось нове.

А тепер давайте пого-

воримо про наших воїнів-інтернаціоналістів. Я розумію наших високопоставлених злочинців, їм треба надати цьому питанню патріотичного відтінку. Вони це ловко роблять, а ми їм допомагаємо.

Сьогодні (на день написання листа. — Ред.) день річниці виводу радянських військ з Афганістану, хоча зупинитися кількома рядками і на цій, досі болючій проблемі. Біля новорічної ялинки розігрувалася логерей, кошти від якої пішли на спорудження пам'ятника жертвам Афганістану. Такі споруджуємо! Але не забуваймо на ньому викарбувати й імена Брежнєва, Громико та інших призьдників цього ського імперіалізму, який зараз прикритий інтернаціоналізмом комуністичного зразка.

Брежнєвський імперіалізм мав на меті здійснити мрію про вихід до Індійського океану, чим би продовжив сподівання царів. Отечества про розширення його просторів. Брежнєв, як і Щербицький, народився в «нузні кадри» — Дніпропетро-

ську, але, щоб не був спотворений морально жодним, навіть випадково почутим «хахлацьким» словом, його відправили на виховання до дедушек і бабушек в Росію. А традицією руських царів було привоювати вояку для Великої Росії. Він вирішив не залишитися в боргу, тим більше, що афганський народ був відсталішим. Наші доблесні (дармові) червоні воїни заохпили Кабул (під маркою, щоб не оволоділи цією територією американці).

Ми й досі не знаємо правди про те, що там діялось. Пропонує детальніше розпитати афганців, навіть тих, хто дав розписку «о неразглашении». Поки що ставимо їм пам'ятники. Наш бідлашний Т. Г. Шевченко ще підожде. Покійний С. Д. Кожен яка якість припровадив до нас скульптурну постать поета. Спочатку вона стояла на подвір'ї побутокмбінату, але м'яке руки понівечили її, пізніше скульптуру вивезли в «рощу».

Сподіваюся, що мої думки прочитають інші люди.

Я. ГУЦУЛ

Ще зовсім недавно ми їхали по цікаві враження і гарні покупки за кордон. Наарад чи скоро наші магазини зрівняються з американськими чи хоча б з польськими, а от враження... Маємо й на Україні міста, де вирис політична боротьба, де можна зустріти на площі людину з плакатом, почути гарячу дискусію між протроставним свячеником і віруючими греко-католиками. Центром політичної активності і національного відродження

Ради УРСР, Ради Міністрів УРСР, з цього приводу. Про її непродуманість і поспішність свідчить хоча б той факт, що після опублікування в неформальній пресі аргументованих спростувань Заяви, резолюції численних мітингів, що пройшли в Західній Україні (до речі офіційна преса так і не зробила цього) дальшої дискусії не було, так, ніби автори Заяви й не налягали на свої позиції.

...Побід іде Тернопіль-

го тільки сині і жовті. Це народні кольори в Галичині. І якщо влада Рад вважається владою народу, то тут вона не могла не прийняти рішення про національну символіку.

У Львові звичайного недільного вечора можна зустріти молоді пару у вишиванках. Вона — у щедро вишитій гладій сорочці, він — скромнішій, виконаній у тонах по-чоловічому стриманих. Оглядаємось на них, дивимось, як на велике диво, а вони, взявшись

плав букети біля кіровоградського пам'ятника Тарасові...

У весільні дні (субота, неділя) біля каменя стоїть гурт людей, що вітає молодят, які несуть сюди квіти. Побажання щастя й злагоди.

— Спасибі вашим батькам, які виховали вас так, що ви в цей день прийшли поклонитися нашій дорогій символіці і нашому дорогому Тарасу Шевченку!

Чоловічий хор співає «Многая літа...», один з

нього політичні карикатури. Виходить у Львові журнал «Комар», який «...кусає кожного тижня під неділю». Згадаймо наші 30-ті. Голод, репресії. Яка сатира тоді була можлива? А на Галичині Козак вже тоді малював персоніфіковану тварину в бігу за своїм власним хвостом і підписував: «Сталінський пес з погоні за ворогами комунізму». Сьогодні це не нове, а вчора? Карикатура датована 1937 роком. Бо-лем і гіркою іранією

Тільки зараз музейні працівники ведуть мову про те, щоб створити у ньому музей.

Львів — місто європейського стилю, якого менше торкнулись руйнування, тут збереглося багато старовинних будинків. Особливо вражає приміщення етнографічного музею, колишнього банку. Немає традиційних для сьогоднішніх банків грат, на вікнах і дверях чудові роботи ковалів — металеві дерева, квіти, пташки. Коли піднімаєш-

„Цілий день я ходжу між Левами...”

стала Галичина. «Об'єднались всі українські землі. Буда єдине стадо і єдин пастир. Усі тепер будемо однієї. Не будемо вже польським, румунським, ні чесько-угорським. Не будемо зневажаючи галичан за те, що вони добріші і культурніші од нас... У нас же Закарпатську Україну, про яку у нас не було написано ні однієї книжечки, ні одного малюночка, ні однієї вісточки... Одягнемо прекрасну Букочину, мальовничу слов'янку, а червоноплісний бушлат землянистий...» писав 30 червня 1945-року О. П. Довжанко.

Щорічні вибори дали трьом областям Галичини більшість депутатів місцевих рад з Демократичного блоку (деякі республіканські газети чомусь пишуть «так званого»). Це викликало неодноразову реакцію в республіці. Мабуть, ще всі пам'ятають Заяву ЦК КПУ, Президії Верховної

щиною. Прямо біля залізничної колії — розкішні покоси, червоними хвилями підкочуються до коліс поїзда квітучі маки. Але в час політичного піднесення не до краси природи. Цікавить інше — де ж ті синьо-жовті прапори, які, якщо вірити офіційній пресі, тут висять чи не на кожному будинку. Але їх не було. Лише у Львові, за кілька хвилин до кінцевої зупинки на якомусь вагонному депо промайнули сині й жовті кольори. Національний прапор має на міській ратуші, але тут же на будинку місьвиконкому розвівається й державний прапор України. Так само й на райвиконкомах — по два прапори. Взагалі у місті дуже поширені ці кольори — синій і жовтий, і не тільки в самих прапорах (їх якраз небагато), а в одязі, написах, різних вимпелах, значках, жіночих прикрасах. Навіть на весільних машинах стрічки здебільшо-

за руки, зникають у на-товпі.

Галицькі весілля, на перший погляд, такі ж як у нас. Біле, зягладливе вбрання нареченої, серйозний і строгий жених, море квітів, галасливі гості... Але чому ж біля львівського Гайдпарку так багато машин із стрічками?

...Гайдпарк розташований біля старого театру. Тут десятки стендів, на які чіпляють інформацію найрізноманітнішої організації, від Руху і УРП до антиалкогольного товариства «Відсіч». В центрі майдану стоїть великий камінь, біля нього, оповитий чудовими вишитими рушниками портрет Т. Г. Шевченка; тут буде стояти пам'ятник великому Кобзареві. Над портретом розвівається великий синьо-жовтий прапор. Це місце по-топає у квітах. Несуть їх усі. І старі, й малі. Бабушки дбайливо минають воду, слідиують за порядком. Так і згадуються сирот-

маршів українських січових стрільців: «За Україну, за її волю, за честь, за славу, за народ!» Писні підхоплюють гості, всі присутні. Молоді кланяються Шевченкові.

У такі хвилини стискається серце і сльози котяться з очей.

— Чого ти плачеш, — чуо за спиною, мабуть, не лише мене це хвилює. — Та це ж ще зовсім недавно забороняли, садили людей за це, то я й плачу, що сьогодні вже можна вільно слово сказати.

А я плакала, бо оці саяті почуття й поривання живі ще там, на Галичині, а на величезних просторах Східної України абиті, потоптані...

У центрі міста афіші закликають на виставку Едварда Козака. Це львівський художник, письменник та видавець, що активно працював у Львові в 20—30-і роки. Займався ілюструванням книжок, графікою, малярством, особливо цікаві у

проникнуті ті малюнки. Як би добре було цю виставку привезти до нас, на Схід! Щоб побачили люди, що, коли в нас не тільки роти, а й думки були закуті в кайдани страху і послуку, Галичина все бачила й тужила над долею східних українців.

...Музей Франка знаходиться в мальовничому куточку Львова. Приса місцина, старовинна архітектура, навколо невеличкі, вибагливо збудовані будиночки зелені садки. У одному з таких будинків жив Іван Франко з сім'єю останні роки свого життя. Музей відомий, тож описувати його не буду. Скажу тільки, що в бібліотеці Франка були книги 14-ма мовами, якими він володів. Що сказав би він теперішнім «інтернаціоналістам», які кричать, ніби українським росіянам чи гагаузам зовсім не обов'язково знати українську мову! Тут же, поряд будинок М. Грушевського,

ся пишними, широкими сходами на другий поверх, обов'язково звернеш увагу на різноманітні вітражі. Мимоволі приходить думка, — а що залишимо ми, сучасники епохи райкомів і обкомів, ХХІ сторіччю? Безлічі виробки панельних будинків?

«Цілий день я ходжу між Левами» — співає Віктор Мєрзов, відомий львівський бард. До речі, його платівки тут є в магазинах. Кіровоградці, певно, чули про нього лише з теле- чи радіопередач.

У місті Лева, так само, як і скрізь, магазини по-рожні. З консервів тільки морська капуста. Але львів'яни дуже довіряють своїй владі. Кажуть, що у Львові вона зараз справжня, Радянська. Авторитет Рад, і зокрема, голови обласної Ради В. Чорновола тут дуже великий. Є надія на вільну, незалежну, соборну Україну... С. ОРЕЛ.

м. Львів—Кіровоград.

ПІШЛА МАТИ, ЗАГУЛЯЛА...

Старенька зморщена бабуся сіла на краєчок стільця і, ледве перевівши дух, знеможено видихнула:

— Заберіть у мене онуку... Заберіть дитину... Я й себе ледве обхожу, а дитя... Заберіть куди-небудь... Або матір шукайте...

Дитя, зіщулене дівча років чотирьох-п'яти, тулилося за бабиною спиною, роздивляючись крадькома незнайомих тьот і дядів, що сиділи у великій райновській кімнаті, і навіть не підозрювало, що відтепер, по суті, його долею займатимуться зовсім сторонні люди. А бабуся, єдина рідна душа на цьому світі, шкандибавши по двору, тільки витиратиме крадькома непрохану гірку сльозу. Жаль дівчинку...

Історія більше ніж прозаїчна. Зозулиного роду жінка, дочка сьогоднішньої відвідувачки, надбавши собі дитинку, не особливо обтяжувалася материнськими обов'язками і, підкинувши Світланку престарілій немці, гайнула по світу. Чекали її довго — і притиснена старечими боллями мати, й терпелива, по-дитячому всепрощаюча донька. Чекали б і далі — може ж з'явиться блудниця, — та все частіше заходились ночами від болі бабине серце, терпили руни, відмовляли ноги і страшна думка — помру отак серед ночі, а вона в смерть злякається серце — не давала спокою. Тому й прийшла у райвно, до методиста з охорони дитинства і опіки Валерія Васильовича Смутка:

— Заберіть у мене онуку...

Випадок цей, розказаний Валерієм Васильовичем при нашому знайомстві, — не така вже рідкість у його роботі. Але звикати до такого, ставитись до неї як до виконання звичайних службових обов'язків неприпустимо ні в якому разі. Бо діти, з якими працює методист Маловисківського райвно В. В. Смутко, відрізняються від своїх ровесників тим, що вони часто позбавлені звичайних дитячих радощів, на які хлопчики й дівчатка, що ростуть у нормальних сім'ях, попросту не звертають уваги — посидіти у матері чи батька на колінах, знайти під новорічною ялинкою покладений ними нехитрий подарунок, а то й просто підійти і притулитись щоким до маминої руки.

Історія, про яку говорив мій співбесідник, ще не закінчилася. Розпочаті ним пошуки блудливої матері завершилися нарешті успіхом — якщо це можна взагалі так назвати. Буквально перед моїм приїздом В. В. Смутко одержав листа від колеги з далекого сибірського краю, в якому той проінформував, що місцевим відділенням внутрішніх справ наша землячка розшукується по звинуваченню у абиякості своєї дитини. Про подробиці залишається тільки догадуватись. Покинувши у Малій Висці кількарічну дочку, Надія Г., мандруючи по світу, надбала ще одне дитятко, і аби воно не зв'язувало її руки, вирішила обійтись з ним по-своєму. То, як це не парадоксально, Світланці ще дуже пощастило, що так звана мати покинула її, не взяла з собою, інакше хто знає, чим би все могло закінчитись...

Валерія Васильовича Смутка я вперше побачила і почула на третьому пленумі обласного відділення Дитячого фонду імені В. І. Леніна. Він був першим — і останнім, — хто ризикнув вийти на трибуну після заплановано-попереджених ораторів, котрі завченим тоном розповідали про роботу представлених ними організацій, спрямовану на поліпшення життя дітей-сиріт, напівсиріт, дітей із неблагополучних сімей.

— У мене складається враження, — сказав тоді маловисківський методист, — що вся робота, про яку тут ішла мова, ведеться тільки в Кіровограді. Бо в районах, на периферії, цього й близько нема. Органи влади, особливо на селі, чий працівник одержує чималі гроші, не утруднюють себе роботою з неблагополучними сім'ями, горе-батьками, через п'яні застілля і білки яких страждають діти. Ось представник з обласного управління внутрішніх справ сказав, що в області стоїть на обліку 1100 неблагополучних сімей. Товариші дорогі, у мене в районі, в одному районі, їх близько чотирьохсот. Це за моїми даними, а за офіційними — тільки 30. Ось така арифметика...

Виступ Валерія Васильовича був сумбурним, часом не зовсім послідовним, але розбуджені ним заворушилися такі ж як і він методисти із районних центрів області в задніх рядах актового залу обласної наукової бібліотеки імені Крупської, де проходив цей пленум. Посипалися репліки, доповнення, коментарі президії на запитання із залу і в результаті такої обопільної дискусії з'ясувалось, що проблем на місцях — неочайний край, а органи влади не дуже поспішають із ними розбиратись...

— Приїжджайте до мене в район, — запрошував В. В. Смутко, — і я покажу вам страшні речі. — На це його «заспокоїли» знаочі люди із залу, що є місця, де ситуація набагато критичніша, і Мала Виска — то ще не гірший варіант.

Якщо рахувати, що є райони, де кількість неблагополучних сімей і за офіційною, і за нормальною статистикою, куди входять абсолютно всі сім'ї, котрі за певною ознакою можна віднести до неблагополучних, то Валерій Васильович нібито драматизує ситуацію. Нічого подібного. Бо якщо є хоч одна сім'я, в якій діти здригаються від п'яного окрику, харчуються по сусідах, бо мама десь загуляла, чи сидять щодня під замком, поки батьки (рука не піднімається їх так називати) десь промишляють, хіба можна говорити про менш і більш критичні регіони. Дитяча біда однакова скрізь.

...Будинком на вулиці Польовій, що на околицях Малої Виски, зустрів нас тишею. Правда, десь аж у глибині двору, зачувши незнайомі голоси, задзвенілоло собача. Десь тут, у цьому будинку, мають бути п'ятеро дітей, яких залишила своїй матері, а їхній бабусі, Катерина В. Сама Катерина із найменшим, шостим на руках, поїхала, кажуть, у Нововознесенку до чергового чоловіка. П'ятірно старших змушений би були сидіти під замком зранку до вечора, доні їхня бабуся працювала десь на колгоспному полі.

Навідувалися сюди не раз і представники влади, і дитячі лікарі — дивилися, обурювалися і... їхали назад. Забрати дітей із собою не мали права — закон не на їхньому боці. Доки мандруюча мати офіційно не позбавлена батьківських прав, доти діти вимушені будуть дивитись на світ через завішені мішковиною вікна бабиної хати. Про те, чим і як вони харчуються і в що одягнуті, читач може тільки здогадуватись. Бабуся, хоч і на пенсії, та все ж біжить на роботу, аби заробити якусь копійку. Матері ж, певно, не дуже болить, де і як її діти.

— Я сюди коли приїхав перший раз, — згадує Валерій Васильович, — дивлюсь, а зсередини двері закриті на ключок. Якось примудрився його відкрити, заходжу в хату, а там — діти, нене моя, як комахня. В лахмітті, брудні, та ще й даруйте, з вошами. От ви жінка, скажіть мені, якої кари заслуговує така мати. Чим винні оці діточки, що вони не знають звичайних дитячих радощів, не можуть побігати з ровесниками, пограти у футбол. Вони як маленькі в'язні... ще б грати на вікнах...

Дітей ми дома не застали — на дверях висів великий замок, а на наші гукання хата відповіла мертвою тишею.

— Забрала Катерина дітей, забрала, — повідомила через тин сусідка. — Оце вже днів декілька не видно. Баба на роботі, а їх мати повезла з собою, мабуть, у Нововознесенське. Видно їй переказали, що приходили і ви, і ще звідкись, то вона ж знає, як тут, злякалась, що відсудять дітей та бігом і забрала.

— Нічого, я її там знайду, — похмуро пообіцяв В. В. Смутко. — Якщо думаете, що там теж свою дрібноту під замком триматиме, то глибоко помиляєтесь...

...У хаті Рашевських із Копанок тхнуло так, що, ввійшовши з вулиці, аж задихнувшись з несподіванки від цих «пахощів». Четверо менших дітлахів сиділи як пташенята на невеликому залізному ліжку і з цікавістю дивилися на непроханих гостей. Незнайомою для них була тільки я, бо директора місцевої школи Зінаїду Андріївну Сливенку вони вже бачили (старша серед них дівчинка навіть до школи ходить) і Валерій Васильович сюди теж навідувався.

Зінаїда Андріївна щось лагідно розпитувала дітей, а я дивилася на їхні брудні личка, уже невідомо якого кольору одяганку і думала: от би вимити їх, одягти якісь веселенькі платтячка (хлопчиків, безумовно, сорочину), зав'язати бантики, це б не діти були, а лялечки. А поки що ці «лялечки» покірно сидять на ліжку (кажуть, що зранку, ми ж приїхали десь близько дванадцяті):

- Так тато сказав.
- А де ж він?
- По рибу пішов.
- А мама де?
- На фермі.
- Ви їли сьогодні що-небудь?
- Їли, мамка суп варила.
- Де ж він?

Нерозуміюче здвигують плечима, мабуть же з'їли. У хаті оком нема за що зачепитись — хоч би хліба шматочок чи вишень миска. Правда, ледь не на акритий бозна-чим лежанці стоїть невелика каструлька із залишками чогось їстівного. По запаху і кольору важко було зрозуміти — від супу вона чи від чогось іншого, але за розмірами явно не підходила тій посудині, в якій мала б готуватись їжа на таку сімечку. Адже, крім цих чотирьох дітей, є ще у Рашевських двоє старших: дівчина і хлопець. Дочка працює на фермі, куди пішла не закінчивши й семи класів, хлопець ходить у школу, тільки ось екзаменів чомусь здавати не пришов.

— Дівчатка, ви хоч би в хаті трохи прибрали, — звертається до старших із цієї дрібноти Зінаїда Андріївна, — взяли б віничок та й підмели.

Дівчатка мнутьсь, ніяково посміхаються. І невгамовно їм, звиклим до такого розглядішю і смороду, що може бути якимось інакше. Не бачили вони у цьому домі ні таких звичних в сільській хаті портретів на стіні, ні чисто випраних рдянинок на долівці. Меланка і Георгій Рашевські перетворили колись неопоганий будинок у бар'єр — із вибитими шибками, засмалцьованими ковдрами, п'яними оргіями на очах у дітей.

— Дівчатка, хочете в школу (уже в розпалі нанікул?) — Хочемо (ПО СОБІ ЗНАЮ, ЯК МИ ЧЕКАЛИ СПОЧИНУ ВІД УРОКІВ, КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ — АВТ.).

— А чому ви туди хочете?

— Там весело...

...В Івана Рабєя та Валентини Стропші із Плетеного Ташлика діти теж одне одного менше. Живуть вони у ще запущенішій хаті, де на час нашого приходу із меблів було одне ліжко. На ньому спав сам господар. Піднятий несподіваними візитерами, він, помітно хмелілий, на запитання, чим займається, відповів більш ніж оригінально: «Ремонт роблю». Поки тато «ремонтнувався» на ліжку, маленькі дівчатка гралися, чим могли (мама була на фермі). Старшенькі з цікавістю спостерігали за блукаючими по хаті курчатами, а меншенькі носились із якоюсь чорною баночкою. Побачивши незнайомих людей, воно сховалось у відгородженому ліжком кутку і тільки інколи визирало звідтіля. Коли ж маля, нарешті, осмілило і вибралось із своєї схованки, ми побачили, що гралось воно посудиною з-під гасу — у хаті жарко топилась плита. Іншої іграшки в дитини просто не було.

Давно немазана долівка, облуплені, закіптужені стіни, брудні, босоногі діти — картина, аналогічна побаченому в Копанках та й у десятках подібних сімей, які є і в цьому районі, і в інших. Навіть не в дев'яностих роках живемо, а в післявоєнних — голодних і холодних, коли вимушені були харчуватись, чим доведеться, жити у поспіхом зведених халулах, коли бродили по базарах і дорогах засмалцьовані, обдерті, безпритульні. Тоді у багатьох не було змоги жити полюдському, а зараз у таких як Рабєй — немає бажання.

— Де ж ви спите, коли вас п'ятеро, а ліжко одне?

— Тут діти сплять, а ми в тій хаті.

У тій хаті на долівці лежали зачовгані до невпізнаності ватні ковдри — оце й уся постіль. Ще в одній кімнаті, крім розкиданого мотлоху і всіляких дрібниць, лежала ціла купа якогось одягу. Вияляється, це люди, жалюючи діток, наносили всіляких речей — носених, правда, але ж цілих, добротних. Їх би привести до пуття, перепрасувати — дітям би на роки вистачило. Ет ні — лежить, гниє. Щоправда, не побачили ми тут ні праски, ні до праски.

Сумна картина, страшна картина. Начебто такі ж, як і інші люди, з такими ж руками, ногами, тільки в одностельці — і хліб, і до хліба, і в хаті, і в коморі, а в них як Мамай пройшов. Чому навчаться їхні діти, дивлячись на вічно захмелілого батька і «хазяйновиту» матір?

Поки ми роздивлялися Іванові апартаменти, він, зриваючись на крик, розпочинав атаку за атакою.

— Іздат тут, іздат, тільки людей [мається на увазі таких, як він! — авт.] баламутять. І чого ви іздите? Робить вам нема чого... Ідть звідсіля. І не приходьте більше. На поріг не пушу...

Під кінець кричав так, що не чув ні нас, ні себе, причому виразів уже не вибирав. Дві жінки із сільради тільки щулились (зізнались потім, що якби була Валентина, могло б діяти й до гіршого — колись один приїжджий відчув це на собі).

— І дітей вам не віддам, а прийдете... — погрожував услід. — Краще не приходьте...

Діти, як злякані горобенята, принишкли за катніми дверима.

— Оце так з ним говорить, — обізвалася згодом секретар опікунської ради сільвиконкому Н. В. Подопрелова. — Хіба ж він кого слухає? Ви ж чули, що казав у сільраді Леонід Федорович Лункан [її голова — авт.]; сусід до нього прийшов у чомусь там розібратись, а він його сп'яну побив. Ну що з ним робити?

Що з ним робити, повинна знати і місцева влада, і дільничний інспектор міліції. Хоч і говоримо, що правова держава тільки будують, та все ж закони на таких є.

Мене, однак, як і Валерія Васильовича, більше турбує доля дітей у цих сім'ях. Марно сподіватись, що, живучи в таких умовах, відчуваючи себе обділеними в порівнянні з однолітками, вони виростуть добрими, ввічливими, врівноваженими. Люди ж на місцях, котрі повинні подбати про їхнє ЩАСЛИВЕ дитинство, більше дбають про власний спокій. А в сільській Раді у Копанках з уст її голови М. І. Пономаренка прозвучало й те, що Рашевського попросту боїться. Члени сільвиконкому боїться голосувати за те, щоб клопотати перед вишестоящими органами про позбавлення Меланки й Георгія батьківських прав. Хоча ЗНАЮТЬ, ДОБРЕ ЗНАЮТЬ, як живе там дитя, до того ж мені розповідали такі речі, якими б обов'язово мала зацікавитись міліція. Причому знають про них і члени сільвиконкому. Але мовчать.

Неблагополучними сім'ями у селах мають займатись опікунські ради, створені при сільських Радах (у місті — при міських). Їхній прямий обов'язок виявляти такі сім'ї, проводити з батьками профілактичну роботу, а в разі необхідності заслуговувати їх на своїх засіданнях. Коли ж справа не міняється, виносити це питання на засідання сільвиконкому і вирішувати його вже там. У Копанках опікунська рада цим питанням не займається — ледве список її членів знайшовся. А от на засіданні виконкому сільської Ради, котре відбулось у лютому цього року слухали про стан справ у сім'ї Г. Г. Рашевського. Відзначили, що господар зложиває алкоголем, грубо поводить з дітьми, не звертає уваги на відвідування ними школи. Старша дочка Оксана пішла з неї, не закінчивши 7 класів. Троє менших залишили навчання в Маловисківській школі-інтернаті, не відвідують і Копанську СШ. Мати також зложиває алкоголем. Вирішили суворо попередити подружжя і, якщо не буде ніяких змін, винести на засідання виконкому питання про позбавлення їх батьківських прав.

Історія з Шашевськими тягнеться уже не один місяць. Микола Іванович Пономаренко каже, що їх уже не раз розглядали на різних засіданнях, хоча протоколів цих показати не зміг. Не знайшов. Тому й звертаються певні сумніви. Правда, відверте зізнання у нього вирвалось:

— Люди бояться голосувати проти Рашевського. Він тут усіх злякав...

Не знаю, чи бояться Івана Рабєя в Плетеному Ташлику. Голова сільради Леонід Федорович Лункан про це нічого не говорив. Але про те, що тут нікому нема діла до того, як живуть діти в таких сім'ях, факти свідчать самі за себе. Опікунська рада теж тільки на папері...

А скільки ще не відвіданих нами, «не помічених» іншими сіль- чи міськрадами сімей. Чи треба чекати таких нещаст, коли помирають у хатах «забуті» хмільними мамами місячні немовлята, коли гинуть на пожежах двоє, троє дітлахів, поки батьки гуляють на хрестинах чи іменинах. Подивіться міліцейську статистику, поцікавтесь, як покарана мати, чий діти у вузькій згорілі, доки вона пиячила і черговим зальотником. Ніяк!

Страшно про таке писати, тяжко про таке писати. Але треба! Поки дитина не захищена від п'яного, озвірілого кулака — треба! От тільки пишемо вже тоді, коли трагедія сталася...

Валерій Васильович Смутко за майже два роки роботи на цій посаді напам'ять знає всі неблагополучні сім'ї в районі. Знає села, де не дають спуску пиякам і псевдобатькам, і де не звертають на це ніякої уваги. За Смутіне, Онинієве, Березівку душа у нього спокійна — там люди в опікунських радах на місці. Щодо Злинки, Копанок, Плетеного Ташлика та деяких інших, — скільки не б'ється з ними Смутко, а віз і нині там.

Чи ж треба чекати чергової трагедії?

Ольга ПИЛИПЕНКО.

Маловисківський район.

Україночка з Литви Ірися Лашчінська.

КОЛИ ми прибули рано-вранці 5 липня в Коломию, то несподівано для себе виявили, що, по-перше, місто знаходиться не власне в Карпатах, а в передгір'ї і ландшафт тут дуже схожий на кіровоградський; по-друге, виявилось, що свято Духовної Єдності, на яке поспішали, вже в розпалі: третій день його заходи визначали культурне життя міста. 3-го липня відбулося відкриття красноручної виставки «Краю мій рідний», розпочався кінофестиваль українських фільмів; міський буди-

нок культури привабив мешканців і гостей виставою Київського театру-студії «Будьмо!» за твором Ліни Костенко «Дума про братів неазовських». Наступного дня була виставка гобеленів Михайла Біласа в музеї народного мистецтва Гуцульщини, вечір класичної української музики та музично-поетична композиція за творами Василя Стуса (група «Дзвін» у супроводі викладачів Івано-Франківського музичного училища), вечірній концерт «Коломия Вас серцем зігрів» на міському стадіоні. Такою була прелюдія урочистого відкриття Першого Всесвітнього Собору Духовної України «Боже великий, єдиний, нам Україну храни».

«...Нам Україну храни!».

Отже, о десятій ранку 5 липня на Вісовому майдані (так тут називають нині площу біля драматичного театру) почав збиратися люд. З кожною хвилиною людське море розливалось дедалі більше, затоплюючи прилеглі провулки; дехто з проворніших зайняв дахи прилеглих

будинків, балкони. Над громадою тріпотіли на вітрі прапори, хоругви, емблеми та значки різних братств, релігійних конфесій, громадських організацій. Звучали хори, молитви. Спілка народних майстрів України піднесла над людським ставищем хоругви своїх «цехів»; написи говорили самі за себе: «Ісуса Христа», «Гончарство України», «Писанкарство України». Серед релігійних символів переважали ті, які засвідчували приналежність до греко-католицької церкви. Сирію площі оди-

ноко замайорів посеред моря синьо-жовтих і один червоно-чорний прапор. Втім, особливої уваги на те ніхто не звернув. Міліціонери, яких було немало докола площі — в тому числі (до речі, і в цей, і в інші дні вони обходилися без гумових «демократизаторів»). Що ж, плюралізм — так плюралізм. Врешті, це краще, ніж «полтавський варіант»... Неподалік площі тим часом йшла жвава торгівля касетами українсько-канадської фірми «Кобза» із записами колядок і щедрівок, концертів «Червоної руті», пісень тріо «Золоті ключі». Можна було купити розмаїту символіку (з основному національного та релігійного спрямування), неформальну та офіційну пресу (таку, як інформаційно-рекламна газета «Агро» фірми «Прут» — спонсора Собору, новостворена «За вільну Україну» — народний часопис Львівської обласної Ради народних депутатів, «Гомін Карпат» — випуск Верховинського райоб'єднання ТУМ імені Шевченка, «Наша віра» — видання Української автокефальної православної церкви, «Поступ» Львівського Товариства Лева та безліч інших). Продавалась й атлена у кераміці, на папері, в металі офіційна символіка Собору — Мати-Україна із дитям на руках.

дент, який несподівано виник між представниками католицького та православного духовенства. Втім, конфлікт вдалося швидко погасити.

Пленарна частина Собору проходила в приміщенні драматичного театру, куди було запрошено делегатів і представників преси. Тисячі людей у цей час перебували на площі й біля неї, залишаючись свідками зібрання, бо воно транслювалося по радіо. Розпочинав розмову про проблеми становлення Української Духовної Республіки один із її фундаторів — письменник Олександр Бердник:

— Вперше в світі ми зібралися під прапором єдності, під яким наш народ піде до оновлення, до встановлення у світову цивілізацію... Українська нація — вселенська, але нині нам потрібні духовна свобода, суверенність. Лише за такої умови можна побудувати суверенну Україну. Наша мета — духовне відродження нації, консолідація всіх сил на гуманістичній основі для розв'язання проблем, що стоять перед Україною... Розквітає дух, інтелект, серце народу, окремої людини лише й можуть сотворити чудо Воскресіння...

Від самого початку в перебігу Собору проявилася загроза можливого розколу. Воно й зрозуміло за

точніше сказати — агітний проповіді) Олександра Бердника... Наші діти повинні пройти релігійно-етнічне, але великої української культури. У нас безліч забутих історичних пам'яток. Нам треба розкопувати їх, а не братські могили, яких безліч, а не розкопувати звали безпам'ятності.

Треба врятувати нашу частину нашої молоді. Україна повинна бути не хуторянською, а потрібен увесь океан світової культури. Єдиний шлях — під крилом нашої духовності творити нову школу... нову сім'ю, нову науку... Ми звертаємося до усіх конфесій: заповнюйте вогнище Матері-України! Матері небесної...».

Про невикористані потенції українства і жалюгідне доперішнє становище України говорив письменник Данило Купиняк, Микола Околотенко, директор музею імені М. Реріха Віктор Вербицький із Київщини, Ірина Ільницька з «далекої» блокадної Литви... Разом з Іриною Ільницькою на сцену вийшли Оксана, Роман, Ірися та Богдана Лашчінські, чий співзвучний українською та литовською мовами був промовою присутніх.

У перерві, підійшовши до Ірини Ільницької і попросивши коротенько розповісти про себе та своїх рідних, ми почули ось що:

Не цурайтесь признавати бо багатом...

З ПЕРШОГО ВСЕСВІТНЬОГО СОБОРУ ДУХОВНОЇ УКРАЇНИ В

Діапазон думок і пристрастей, які виривали на мітинг — від слів про грядущу Духовну Революцію Світу й приреченість Демонічної цивілізації до цілком прагматичних закидів на адресу тих, «хто паплюжить Рух, хто не дає нині парламентові України приймати рішучі рішення». Виступав новообраний голова Коломийської міськради В. Машталер, глибоко релігійна людина, котрий портрети «перших осіб» у своєму службовому кабінеті замінив на розп'яття Христа; мав слово народний депутат України Левко Лук'яненко, котрий спеціально прибув із Києва (згодом радіослухачі мали можливість почути його виступ з приводу події в Коломиї на сесії Верховної Ради УРСР), щоб висловити свій погляд на Собор, закликати всіх до злагоди у творенні нової Української держави.

Усе, що відбувалося на площі, було позначене високим емоційним піднесенням. Панували, незважаючи на великий приплив народу, порядок і взаємоповага. Щоправда, де-що зіпсував загальний настрій інци-

навності тих величезних розбіжностей у поглядах на форми й засоби досягнення суверенітету України (зате хоч у необхідності цього суверенітету делегати й гості були, здається, єдині). Збігаючи наперед, скажемо, що розколу таки не сталося. І це видається добрим символом. Очевидно, цим на Першому Всесвітньому Соборі проявилася не лише непрості, часом глобальні розбіжності, але й потужне прагнення консолідації, яке протидіяло їм і більшою чи меншою мірою сприяли компромісам. «Прагматиків» особливо наголошували на необхідності практичних заходів щодо утвердження суверенітету, «духовників» — на досягненні космічної духовної єдності. Зап нерідко однаково аплодував і тим, і іншим. Та це свідчило, здається, не про «всєдність» аудиторії, а про те, що значною мірою праві були й перші, й другі. Врешті, йшлося про дві сторони одного процесу...

Отож, міжпартійні й міжконфесійні тертя не заступили слів звернення, яке прозвучало в доповіді (а

— Ми мешкаємо у невеличкому литовському містечку, де, однак, теж утворився невеликий український гурток. Перелом у наших стосунках із литовцями стався в один із вечорів, коли ми (разом із донькою, зятем та внуками) виступили на зібранні культурного товариства із програмою, зміст якої щойно чули. Ми ж не побоюємося цього слова — стали знайомі й навіть трошки знамениті... Перебування на Першому Всесвітньому Соборі Духовної України для всіх нас — велике свято. Ми віримо у велике майбутнє українського народу.

ПЛЕНАРНІ засідання тривали два дні. На них не раз ще звучали співи, йшлося і про речі серйозні. Зокрема, про те, що існує державна програма про повсюдне переведення вузів республіки на українську мову: у західних областях — до 1992 року, центральних і північних — до 1994, а східних і південних — до 1996... Про підсумки гострих дискусій влучно сказав другий день в обговоренні декларації Собору

На Вісовому Майдані в Коломиї — українці з цілого світу.

точніше сказати — духовній проповіді) Олесь Бердник: «Наші діти не великої української культури, у нас безліч забутих геніїв. Нам не вистачило, яких безліч, а й розкопувати звали безпам'ятство. Треба врятувати значну частину нашої молоді. Україна повинна бути не хуторянською, нам потрібен універсальний шлях — під крилом нашої душі, нову науку... Ми звертаємося до усіх конфесій: запалімо вогнище Матері-України і Матері небесної...».

Про невикористані потенції українства і жалюгідне дотеперішнє становище України говорили письменники Данило Кулиняк, Наталія Окопирко, директор музею ім. М. Рєдкіна Віктор Вербицький, Ірина Ільницька з «далекої блокадної Литви»... Разом з Ірино Ільницькою на сцену вийшли Оксана Роман, Ірсу та Богдан Ластов'яки, чий співанки українською та литовською мовами буквально вичерпували присутніх.

У перерві, підійшовши до Ірини Ільницької і попросивши коротенько розповісти про себе та своїх рідних, ми почули ось що:

РАЙЛОСЯ, АВАНТИЛОСЯ! НАМАЄ...

ДУХОВНОЇ УКРАЇНИ В КОЛОМІ

— Ми мешкаємо у невеличкому литовському містечку, де, однак, теж утворився невеликий український гурток. Перелом у наших стосунках із литовцями стався один із вечорів, коли ми (разом із донькою, зятем та внуками) виступили на зібранні культурного товариства із програмою, в якій згадали, що ми — я не побоюся цього слова — стали знавцями й навіть трошки знаменитими... Перебування на Першому Всесвітньому Соборі Духовної України для всіх нас — велике свято. Ми віримо у велике майбутнє українського народу.

ПЛЕНАРНІ засідання тривали два дні. На них не раз звучали співи, йшлося і про речі серйозні. Зокрема, про те, що існує державна програма про повсюдне переведення вузів республіки на українську мову: у західних областях — до 1992 року, в центральних — до 1994, в східних — до 1996... Про підсумки гострих дискусій влучно сказав другий день в обговоренні декларації Собору професор Київського держуніверситету Анатолій Погрібний:

— Я радий, що ми зійшлися на тому, що без повної державної волі України говорити про духовну незалежність не варто!

Щоразу, як учасники пленарної частини виходили на площу, їх зустрічали співом тисячі людей; маємо національних прапорів, натхненні обличчя тих, хто стояв на площі, говорили самі за себе.

Ті кілька днів у Коломиї були багатими на цікаві зустрічі. Абсолютно несподівано для себе автор цих рядків зустрівся із молодим режисером Сергієм Архипчуком, який займався постановкою торішнього дитячого фольклорного фестивалю в Кіровограді. Як кажуть, світ широкий, а дорога вузька: нині Сергій живе в Коломиї із сім'єю, працює режисером і конференсьє у гурті «Заграва», який мистецтвознавці називають одним із найбільших відкриттів фестивалю «Червона рута». До речі, якраз у ті дні в Коломиїському драмтеатрі була прем'єра вистави за п'єсою Гната Хоткевича «Камінна душа», яку поставила Ніна Архипчук.

На вулиці, що примикає до площі, ще здалену забачили ми високого фотографа). Вигляд художник мав стомлений. Чому — стало зрозуміло за якусь мить:

— Вже кілька ночей підряд доводиться працювати, — сказав він. — Сумно, але дуже глибоко засіла у нас, українців, звичка все робити в останній момент... Якої думки про сам Собор? Ідея хороша. Та — знову ж таки, на жаль, — маємо багато людей, які вміють непогано говорити, але значно менше тих, хто робить діло, оту «чорнову роботу». Потім — стосунки між релігійними конфесіями. У мене часом буває враження, що вони без гризні не можуть. Чи ж так має бути? До того ж наші віруючі часом вірують настільки ревно, наскільки мало знають про предмет і історію своєї віри... Коли люди оточені злосними стихіями, але затято сваряться між собою — це нагадує поведінку немудрих, які, опинившись на благодатному ґрунті, у бурхливому морі, замість об'єднати свої зусилля — починають штовхати одне одного. Сумно це! Нам не треба ділитися на східняків — західняків чи на католиків — православних, потрібна єдність.

...Певно, Василь Василенко мав доволі підстав для гірих висновків і спів. Та й від нього, і від інших знайомих довелося нам також почути і про те, що нинішній стан людських відносин на Україні певною мірою зумовлений усіма перипетіями (часом трагічними) її попереднього історичного шляху. Ось, приміром, і напередодні Собору відкрилася ще одна темна сторінка цієї історії: за повідомленнями преси, в селі неподалік Коломиї розкопано величезне поховання жертв сталінського свавілля; це — ще один слід злочинів сталінських органів НКВС, які нині виявлено в багатьох містах і селах Галичини... Певно, така історія не сприяла взаєморозумінню й консолідації людей на ґрунті доброчесності. Але в цьому — і застереження: таке не повинно повторятися. Всякий терор — злочин; терор проти власного народу — це ще й шлях до самознищення.

ТАК, нелегко дається Україні кожен крок на шляху державно-політичного, культурного і духовного відродження. Тим обнадійливим уявляється кожен проблиск доброї волі, кожне свідчення наростання об'єднавчих процесів. У дні нашого перебування в Коломиї одним із найскраповіших свідчень такого порядку було вже згадане вище Купальське свято «Ой, на Івана. Ой, на Купала». Задовго до початку до місця його проведення курсували автобуси. Але більшість людей, здається, йшла пішки — із піснями, національними прапорами. Старші вели із собою дітей. Безліч машин обережно обминали людський потік. Вже зовсім стемніло, коли біля «великого вогнища» на правому березі Прута почалося основне дійство.

Яскраві прожектори освітлювали обидва береги. Увага більшості, звісно, була прикована до того, що відбувалося біля мікрофонів. А там ішла інсценізація на теми фольклору. Щодо самого сценарію, то в ньому часом надто доволіно трактувався фольклор (приміром, праслав'янську богиню землі Ладу переплутали з богинею води та річок Даною). Тим не менше, дійство захоплювало, незважаючи на вимушені

перерви з технічних причин: багато глядачів, переправившись убрід через мілкий Прут, надто близько підступили до підсилювальної апаратури, що викликало обурення оператора; він, було, заявив ультиматум — «або відступіться, або...». Іншим разом у відомого спізана Андрія Миколайчука, кажуть, виявився намір «піти втопитись у річку глибокій», якщо глядачі не відступлять від підсилювачів. Певно, дуже вже хотілося всім бути поближче до «великого вогнища». А це стало практично неможливо при такому величезному припливі народу (зібралось, за найскромнішими оцінками, до 100 тисяч чоловік). Однак, хоч як усім хотілося бачити, що робиться в центрі, водночас по обох берегах Прута запалало безліч маленьких вогнищ, де діялося те, що й тисячі років по всій Україні в ніч на Купала: водили хороводи, співали купальських пісень, запалювали ляльки Марени та Коструба, стрибали через вогонь поодиночі і азявшись за руки. Справжній, автентичний фольклор свята Купала пощастило нам бачити у виконанні студентського товариства «Вертеп», учасників якого на минулорічній «Червоній руті» заарештувало, було, міліція, запідозривши в «націоналізмові», і тільки втручання крайового Руху та депутатів допомогло владнати справу... Студенти з Тернополя дуже жалкували, що не довелося їм цього разу показати зібраний на Поділлі автентичний фольклор біля «великого вогнища».

Втім, купальське свято якраз тим і цікаве, що тут кожен стає учасником космічного процесу незалежно від того, біля якого вогнища — великого чи маленького — він святкує. Багато важливіше відчуття духовної єдності з безміром власного народу, його традицій і світовідчуття, — чого, як нам здається, не бра-

дню відбулися концерт кобзарів «Під небом України» та показ містерії української поетеси із Бразилії Віри Вовк «Іконостає України».

...Добиралися ми додому непростото, із пересадками й довгим сидінням на вокзалах. Здається, аж у Жмеринці почали придивлятися до того, що за вікнами вагону. І рап-

том помітили якусь відмінність місцевої палітри від тієї, до якої звикли, перебуваючи на Івано-Франківщині й Тернопільщині. Хтось у купе сказав: «Так, ніби приїхали в іншу державу...». Ми зрозуміли: йшлося про відсутність синьо-жовтих прапорів. І раптом подумалося: неважко виявити причину розколу українського народу на ґрунті прийняття чи неприйняття національної символіки? Хочеться вірити, що ні. Хочеться вірити, що Україна матиме на решті справжній, не паперовий суверенітет, а її народ — повноцінну рівність і право самому вирішувати свою долю.

В Ужвалі Першого Всесвітнього Собору Духовної України про це мовиться так:

— Воскресни, Мамо Україно, твоє майбуття — у вінку Вільних Народів, у щирому братерстві Націй та Планети. Хартія Української Духовної Республіки на чільне місце ставить Любова — Подих Трудячого Духу...

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

Коломия на Івано-Франківщині — Кіровоград.

Хрест на Воскресінецькій горі.

Танцювали часом і босоніж.

уovalo; дійство цілком захопило всіх, хто зібрався біля «маленького вогнища» тернопільського «Вертепу»...

І раптом акрування свята ніби обираалося на пієлові. Обидва береги затихли на якусь мить, щоб підхопити слова непростой долі національного гімну — «Ще не вмерла України». Навіть молоді хлопці, які «освячувались» у воді мілководного Прута, купаючись із прапорами в руках (серед прапорів цих більшість складали синьо-жовті, але були й державні австралійський, канадський), — і ті хлопці стали посеред річки по пояс у воді й співали, тримаючи в руках тріпотливі полотнища... Свято закінчилося аж під ранок. Гурти людей розтікалися по волі по місту. Проїжджали автомобілі — з одеськими, запорізькими, донецькими, дніпропетровськими номерами, зайвий раз нагадуючи: на це свято зібралися українці з усіх усюд.

Заключним акордом Собору стала урочиста літургія на Воскресінецькій горі, якій передував хресний хід з Вічового майдану. Тут було оприлюднено прийняту на пленарній частині Ухвалу незалежності Української Духовної Республіки, яку проголосив Олесь Бердник. Того ж

том помітили якусь відмінність місцевої палітри від тієї, до якої звикли, перебуваючи на Івано-Франківщині й Тернопільщині. Хтось у купе сказав: «Так, ніби приїхали в іншу державу...». Ми зрозуміли: йшлося про відсутність синьо-жовтих прапорів. І раптом подумалося: неважко виявити причину розколу українського народу на ґрунті прийняття чи неприйняття національної символіки? Хочеться вірити, що ні. Хочеться вірити, що Україна матиме на решті справжній, не паперовий суверенітет, а її народ — повноцінну рівність і право самому вирішувати свою долю.

В Ужвалі Першого Всесвітнього Собору Духовної України про це мовиться так:

— Воскресни, Мамо Україно, твоє майбуття — у вінку Вільних Народів, у щирому братерстві Націй та Планети. Хартія Української Духовної Республіки на чільне місце ставить Любова — Подих Трудячого Духу...

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

Коломия на Івано-Франківщині — Кіровоград.

Хрест на Воскресінецькій горі.

Танцювали часом і босоніж.

уovalo; дійство цілком захопило всіх, хто зібрався біля «маленького вогнища» тернопільського «Вертепу»...

І раптом акрування свята ніби обираалося на пієлові. Обидва береги затихли на якусь мить, щоб підхопити слова непростой долі національного гімну — «Ще не вмерла України». Навіть молоді хлопці, які «освячувались» у воді мілководного Прута, купаючись із прапорами в руках (серед прапорів цих більшість складали синьо-жовті, але були й державні австралійський, канадський), — і ті хлопці стали посеред річки по пояс у воді й співали, тримаючи в руках тріпотливі полотнища... Свято закінчилося аж під ранок. Гурти людей розтікалися по волі по місту. Проїжджали автомобілі — з одеськими, запорізькими, донецькими, дніпропетровськими номерами, зайвий раз нагадуючи: на це свято зібралися українці з усіх усюд.

Заключним акордом Собору стала урочиста літургія на Воскресінецькій горі, якій передував хресний хід з Вічового майдану. Тут було оприлюднено прийняту на пленарній частині Ухвалу незалежності Української Духовної Республіки, яку проголосив Олесь Бердник. Того ж

том помітили якусь відмінність місцевої палітри від тієї, до якої звикли, перебуваючи на Івано-Франківщині й Тернопільщині. Хтось у купе сказав: «Так, ніби приїхали в іншу державу...». Ми зрозуміли: йшлося про відсутність синьо-жовтих прапорів. І раптом подумалося: неважко виявити причину розколу українського народу на ґрунті прийняття чи неприйняття національної символіки? Хочеться вірити, що ні. Хочеться вірити, що Україна матиме на решті справжній, не паперовий суверенітет, а її народ — повноцінну рівність і право самому вирішувати свою долю.

В Ужвалі Першого Всесвітнього Собору Духовної України про це мовиться так:

— Воскресни, Мамо Україно, твоє майбуття — у вінку Вільних Народів, у щирому братерстві Націй та Планети. Хартія Української Духовної Республіки на чільне місце ставить Любова — Подих Трудячого Духу...

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

Коломия на Івано-Франківщині — Кіровоград.

Хрест на Воскресінецькій горі.

Танцювали часом і босоніж.

уovalo; дійство цілком захопило всіх, хто зібрався біля «маленького вогнища» тернопільського «Вертепу»...

І раптом акрування свята ніби обираалося на пієлові. Обидва береги затихли на якусь мить, щоб підхопити слова непростой долі національного гімну — «Ще не вмерла України». Навіть молоді хлопці, які «освячувались» у воді мілководного Прута, купаючись із прапорами в руках (серед прапорів цих більшість складали синьо-жовті, але були й державні австралійський, канадський), — і ті хлопці стали посеред річки по пояс у воді й співали, тримаючи в руках тріпотливі полотнища... Свято закінчилося аж під ранок. Гурти людей розтікалися по волі по місту. Проїжджали автомобілі — з одеськими, запорізькими, донецькими, дніпропетровськими номерами, зайвий раз нагадуючи: на це свято зібралися українці з усіх усюд.

Заключним акордом Собору стала урочиста літургія на Воскресінецькій горі, якій передував хресний хід з Вічового майдану. Тут було оприлюднено прийняту на пленарній частині Ухвалу незалежності Української Духовної Республіки, яку проголосив Олесь Бердник. Того ж

том помітили якусь відмінність місцевої палітри від тієї, до якої звикли, перебуваючи на Івано-Франківщині й Тернопільщині. Хтось у купе сказав: «Так, ніби приїхали в іншу державу...». Ми зрозуміли: йшлося про відсутність синьо-жовтих прапорів. І раптом подумалося: неважко виявити причину розколу українського народу на ґрунті прийняття чи неприйняття національної символіки? Хочеться вірити, що ні. Хочеться вірити, що Україна матиме на решті справжній, не паперовий суверенітет, а її народ — повноцінну рівність і право самому вирішувати свою долю.

В Ужвалі Першого Всесвітнього Собору Духовної України про це мовиться так:

— Воскресни, Мамо Україно, твоє майбуття — у вінку Вільних Народів, у щирому братерстві Націй та Планети. Хартія Української Духовної Республіки на чільне місце ставить Любова — Подих Трудячого Духу...

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

Коломия на Івано-Франківщині — Кіровоград.

Хрест на Воскресінецькій горі.

Танцювали часом і босоніж.

уovalo; дійство цілком захопило всіх, хто зібрався біля «маленького вогнища» тернопільського «Вертепу»...

І раптом акрування свята ніби обираалося на пієлові. Обидва береги затихли на якусь мить, щоб підхопити слова непростой долі національного гімну — «Ще не вмерла України». Навіть молоді хлопці, які «освячувались» у воді мілководного Прута, купаючись із прапорами в руках (серед прапорів цих більшість складали синьо-жовті, але були й державні австралійський, канадський), — і ті хлопці стали посеред річки по пояс у воді й співали, тримаючи в руках тріпотливі полотнища... Свято закінчилося аж під ранок. Гурти людей розтікалися по волі по місту. Проїжджали автомобілі — з одеськими, запорізькими, донецькими, дніпропетровськими номерами, зайвий раз нагадуючи: на це свято зібралися українці з усіх усюд.

Заключним акордом Собору стала урочиста літургія на Воскресінецькій горі, якій передував хресний хід з Вічового майдану. Тут було оприлюднено прийняту на пленарній частині Ухвалу незалежності Української Духовної Республіки, яку проголосив Олесь Бердник. Того ж

том помітили якусь відмінність місцевої палітри від тієї, до якої звикли, перебуваючи на Івано-Франківщині й Тернопільщині. Хтось у купе сказав: «Так, ніби приїхали в іншу державу...». Ми зрозуміли: йшлося про відсутність синьо-жовтих прапорів. І раптом подумалося: неважко виявити причину розколу українського народу на ґрунті прийняття чи неприйняття національної символіки? Хочеться вірити, що ні. Хочеться вірити, що Україна матиме на решті справжній, не паперовий суверенітет, а її народ — повноцінну рівність і право самому вирішувати свою долю.

В Ужвалі Першого Всесвітнього Собору Духовної України про це мовиться так:

— Воскресни, Мамо Україно, твоє майбуття — у вінку Вільних Народів, у щирому братерстві Націй та Планети. Хартія Української Духовної Республіки на чільне місце ставить Любова — Подих Трудячого Духу...

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

Коломия на Івано-Франківщині — Кіровоград.

Хрест на Воскресінецькій горі.

Танцювали часом і босоніж.

уovalo; дійство цілком захопило всіх, хто зібрався біля «маленького вогнища» тернопільського «Вертепу»...

І раптом акрування свята ніби обираалося на пієлові. Обидва береги затихли на якусь мить, щоб підхопити слова непростой долі національного гімну — «Ще не вмерла України». Навіть молоді хлопці, які «освячувались» у воді мілководного Прута, купаючись із прапорами в руках (серед прапорів цих більшість складали синьо-жовті, але були й державні австралійський, канадський), — і ті хлопці стали посеред річки по пояс у воді й співали, тримаючи в руках тріпотливі полотнища... Свято закінчилося аж під ранок. Гурти людей розтікалися по волі по місту. Проїжджали автомобілі — з одеськими, запорізькими, донецькими, дніпропетровськими номерами, зайвий раз нагадуючи: на це свято зібралися українці з усіх усюд.

Заключним акордом Собору стала урочиста літургія на Воскресінецькій горі, якій передував хресний хід з Вічового майдану. Тут було оприлюднено прийняту на пленарній частині Ухвалу незалежності Української Духовної Республіки, яку проголосив Олесь Бердник. Того ж

том помітили якусь відмінність місцевої палітри від тієї, до якої звикли, перебуваючи на Івано-Франківщині й Тернопільщині. Хтось у купе сказав: «Так, ніби приїхали в іншу державу...». Ми зрозуміли: йшлося про відсутність синьо-жовтих прапорів. І раптом подумалося: неважко виявити причину розколу українського народу на ґрунті прийняття чи неприйняття національної символіки? Хочеться вірити, що ні. Хочеться вірити, що Україна матиме на решті справжній, не паперовий суверенітет, а її народ — повноцінну рівність і право самому вирішувати свою долю.

В Ужвалі Першого Всесвітнього Собору Духовної України про це мовиться так:

— Воскресни, Мамо Україно, твоє майбуття — у вінку Вільних Народів, у щирому братерстві Націй та Планети. Хартія Української Духовної Республіки на чільне місце ставить Любова — Подих Трудячого Духу...

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

Коломия на Івано-Франківщині — Кіровоград.

Хрест на Воскресінецькій горі.

Танцювали часом і босоніж.

уovalo; дійство цілком захопило всіх, хто зібрався біля «маленького вогнища» тернопільського «Вертепу»...

І раптом акрування свята ніби обираалося на пієлові. Обидва береги затихли на якусь мить, щоб підхопити слова непростой долі національного гімну — «Ще не вмерла України». Навіть молоді хлопці, які «освячувались» у воді мілководного Прута, купаючись із прапорами в руках (серед прапорів цих більшість складали синьо-жовті, але були й державні австралійський, канадський), — і ті хлопці стали посеред річки по пояс у воді й співали, тримаючи в руках тріпотливі полотнища... Свято закінчилося аж під ранок. Гурти людей розтікалися по волі по місту. Проїжджали автомобілі — з одеськими, запорізькими, донецькими, дніпропетровськими номерами, зайвий раз нагадуючи: на це свято зібралися українці з усіх усюд.

Заключним акордом Собору стала урочиста літургія на Воскресінецькій горі, якій передував хресний хід з Вічового майдану. Тут було оприлюднено прийняту на пленарній частині Ухвалу незалежності Української Духовної Республіки, яку проголосив Олесь Бердник. Того ж

том помітили якусь відмінність місцевої палітри від тієї, до якої звикли, перебуваючи на Івано-Франківщині й Тернопільщині. Хтось у купе сказав: «Так, ніби приїхали в іншу державу...». Ми зрозуміли: йшлося про відсутність синьо-жовтих прапорів. І раптом подумалося: неважко виявити причину розколу українського народу на ґрунті прийняття чи неприйняття національної символіки? Хочеться вірити, що ні. Хочеться вірити, що Україна матиме на решті справжній, не паперовий суверенітет, а її народ — повноцінну рівність і право самому вирішувати свою долю.

В Ужвалі Першого Всесвітнього Собору Духовної України про це мовиться так:

— Воскресни, Мамо Україно, твоє майбуття — у вінку Вільних Народів, у щирому братерстві Націй та Планети. Хартія Української Духовної Республіки на чільне місце ставить Любова — Подих Трудячого Духу...

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

Коломия на Івано-Франківщині — Кіровоград.

Хрест на Воскресінецькій горі.

Танцювали часом і босоніж.

уovalo; дійство цілком захопило всіх, хто зібрався біля «маленького вогнища» тернопільського «Вертепу»...

І раптом акрування свята ніби обираалося на пієлові. Обидва береги затихли на якусь мить, щоб підхопити слова непростой долі національного гімну — «Ще не вмерла України». Навіть молоді хлопці, які «освячувались» у воді мілководного Прута, купаючись із прапорами в руках (серед прапорів цих більшість складали синьо-жовті, але були й державні австралійський, канадський), — і ті хлопці стали посеред річки по пояс у воді й співали, тримаючи в руках тріпотливі полотнища... Свято закінчилося аж під ранок. Гурти людей розтікалися по волі по місту. Проїжджали автомобілі — з одеськими, запорізькими, донецькими, дніпропетровськими номерами, зайвий раз нагадуючи: на це свято зібралися українці з усіх усюд.

Заключним акордом Собору стала урочиста літургія на Воскресінецькій горі, якій передував хресний хід з Вічового майдану. Тут було оприлюднено прийняту на пленарній частині Ухвалу незалежності Української Духовної Республіки, яку проголосив Олесь Бердник. Того ж

том помітили якусь відмінність місцевої палітри від тієї, до якої звикли, перебуваючи на Івано-Франківщині й Тернопільщині. Хтось у купе сказав: «Так, ніби приїхали в іншу державу...». Ми зрозуміли: йшлося про відсутність синьо-жовтих прапорів. І раптом подумалося: неважко виявити причину розколу українського народу на ґрунті прийняття чи неприйняття національної символіки? Хочеться вірити, що ні. Хочеться вірити, що Україна матиме на решті справжній, не паперовий суверенітет, а її народ — повноцінну рівність і право самому вирішувати свою долю.

В Ужвалі Першого Всесвітнього Собору Духовної України про це мовиться так:

— Воскресни, Мамо Україно, твоє майбуття — у вінку Вільних Народів, у щирому братерстві Націй та Планети. Хартія Української Духовної Республіки на чільне місце ставить Любова — Подих Трудячого Духу...

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

Коломия на Івано-Франківщині — Кіровоград.

Хрест на Воскресінецькій горі.

Танцювали часом і босоніж.

уovalo; дійство цілком захопило всіх, хто зібрався біля «маленького вогнища» тернопільського «Вертепу»...

І раптом акрування свята ніби обираалося на пієлові. Обидва береги затихли на якусь мить, щоб підхопити слова непростой долі національного гімну — «Ще не вмерла України». Навіть молоді хлопці, які «освячувались» у воді мілководного Прута, купаючись із прапорами в руках (серед прапорів цих більшість складали синьо-жовті, але були й державні австралійський, канадський), — і ті хлопці стали посеред річки по пояс у воді й співали, тримаючи в руках тріпотливі полотнища... Свято закінчилося аж під ранок. Гурти людей розтікалися по волі по місту. Проїжджали автомобілі — з одеськими, запорізькими, донецькими, дніпропетровськими номерами, зайвий раз нагадуючи: на це свято зібралися українці з усіх усюд.

Заключним акордом Собору стала урочиста літургія на Воскресінецькій горі, якій передував хресний хід з Вічового майдану. Тут було оприлюднено прийняту на пленарній частині Ухвалу незалежності Української Духовної Республіки, яку проголосив Олесь Бердник. Того ж

том помітили якусь відмінність місцевої палітри від тієї, до якої звикли, перебуваючи на Івано-Франківщині й Тернопільщині. Хтось у купе сказав: «Так, ніби приїхали в іншу державу...». Ми зрозуміли: йшлося про відсутність синьо-жовтих прапорів. І раптом подумалося: неважко виявити причину розколу українського народу на ґрунті прийняття чи неприйняття національної символіки? Хочеться вірити, що ні. Хочеться вірити, що Україна матиме на решті справжній, не паперовий суверенітет, а її народ — повноцінну рівність і право самому вирішувати свою долю.

В Ужвалі Першого Всесвітнього Собору Духовної України про це мовиться так:

ФІНІТА ЛЯ КОМЕДІА...

НА ВИСТАВАХ БРЯНСЬКОГО ТЕАТРУ ДРАМИ

1. АХ ВОДЕВІЛЬ, АХ ВОДЕВІЛЬ!

Спочатку я чула голоси скептиків: ну знову самі комедії! Це — з приводу гастрольної афіші Брянського театру драми. Але вже на відкритті гастролей зал був майже щільно заповнений. Того вечора давали французькі водевілі. Вибачте мені, шановні читачі, за дещо незвичний для вас синтаксис, але в цьому, між іншим, теж частка істини. Виникло бажання говорити мовою старих театральних рецензентів епохи «Санкт-Петербургських ведомостей». Хто вже бував на виставах брянських гастролерів, мене зрозуміє і вибачить. Театром повіяло у нашому, як виявляється, театральному місті. Щовечора тепер кіровоградці поспішають до театру, вдягнувши святкове вбрання. Якщо спочатку афіша не зовсім влаштувала (до цього ми ще повернемося), то нині замовчали і скептики. Спробуємо розібратися, що відбувається.

На всіх рівнях вперто говорять про театральну кризу, провідні театральні діячі «вдарилися» в громадську діяльність, роз'їжджають з Президентом по світу, правда, встигаючи що-небудь вчинити на зразок «Поминальної молитви» у М. Захарова в Ленінграді. І все-таки розпалює лунас: театр вмер. Театр втратив своє обличчя. Я не знаю, мені ні з ким не доводилося розмовляти у брянському колітеатрі з цього приводу. Висловлюю свої власні настрої і настрої моїх знайомих, що подібно мені переживають духовне піднесення на виставах брянців. Ах цей театр! Як шкода, що нині я перестала записувати свої театральні враження, як це було на час дарованої долею щасливої дружби з головним режисером МХАТу. Втім, враження про гастрольні вистави ще свіжі, отже не все втрачено. Я, зрозуміло, не збираюся зупинятися детально на кожній виставі, мабуть це було б не під силу. І тому пропоную читачам провести у театрі кілька ліпневих вечорів. Присягаюся, вони дадуть змогу зробити певні уявлення про можливість брянської трупки. Вище зазначалося, що афіша театру приваблює не відразу. Говорю це, зв'язуючи на те, що перевага комедій в репертуарі дещо насторожувала кіровоградців. Я теж спочатку замислювалася на цю тему, хоч імена драматургів «заспокоювали»: Сомерсет Моєм, Джон Флетчер, Ежен Лабіш, Чарльз Чаплін і Орсон Уеллс, нарешті наші

«дідусь Крилов» і В. Соколов.

Знаю, декого захоплює театр французів і англійців, не задовольняє. Ну що на це сказати? Єдине, що сьогодні модно висловлювати не задоволення. До того ж, не знаючи броду кидатися в воду. Театр це підмічає, включаючи до репертуару водевілі І. Крилова «Урок дочкам». Кон-

флікт між «слов'янофілами» і «західниками» в історії слов'янської культури добре відомий. Але важливість «Уроку дочкам» на брянській сцені підкреслюється, на мою думку, тим, що історія повторюється. Однак якщо патріотам минулого століття (я не хочу брати в лапки, хоч патріотизм їх був досить обумовленим) було неважким поклоніння перед Заходом, «офранцузуження» Росії, то проти кого виникає ненависть у нинішніх патріотів?

Водевіль, водевіль. Сьогодні він на нашій сцені нетиповий. А колись, між іншим, російський театр без водевіля не обходився. Водевільні ролі були окрасою в репертуарі великих трагіків імператорської сцени і забутих геніїв провінції. Наше знання водевілей обмежується безсмертним Львом Гуричем Синичкіним та й то завдяки телеекрану. Водевіль «Біда від ніжного серця» В. Соколуба об-

єднаний театром у «Вечір російських водевілей» разом з «Уроком дочкам», теж більш-менш відомий глядачам. Брянський театр прочитав його гостро, по-сучасному і ні чому не переходячи допустиму межу, тобто не рвучись до осучаснення класики будь-якими методами. Постановник і сценарист Р. Тольський має не поверхові уявлен-

2. СПОКІЙНО, ДЖЕНТЛЬМЕНІ!

Кіровоградські дами... Вибачте за деяку неприродність звертання, але ж не громадянками називати наших стомих співвітчизниць, що того вечора зітхали у театральному партері з приводу... скромної принакості буржуазії. Сомерсет Моєм. «Жіноча постійність». Комедія по-

ська дама зуміє триматися з гідністю Констанції Мільдон (артистка Ірина Аракелова), та невідомо, як би трималася прекрасна британка із зовнішністю французьки М'рей Мат'є в умовах гострого дефіциту предметів, вибачте, жіночого туалету і ранньої сексуальної неспроможності чоловіків.

Та жарті жертвами... Вистави брянської драми стали для нас святом грекрасної драматургії, яскравої театральності, на короткий час розвіяли втому від нашої щоденної мітинговості навіть на сімейних кухнях.

3. «БОСОНІЖ ПАРКОМ», АБО ДЖИНСИ ДЛЯ ГАМЛЕТА

Я чула багато захоплених відгуків кіровоградців з приводу того, на що якось не прийнято звертати увагу. Умовно кажучи — театральний антураж. Костюми, зачіски, грим акторів — є навіть якийсь педантизм у всьому цьому. Багато хорошого можна сказати і про зоровий образ брянських вистав (головний художник театру заслужений діяч мистецтв РРФСР Б. Ентін). Хоч вистави оформляються різними сценграфіями, вони приваблюють граничною театральністю, простотою, бо що там не кажити, а набридли вже театральна умовність, приліпала. Так хочеться театральної атмосфери з бутфорією, перунами, уявним шиком і блиском театральних туалетів. Навіть уявити важко, що комедію Джона Флетчера «Одружуйся і керуй дружиною» можна зіграти в іншому стилі.

Втім, наш театр звик одягати джинси на Гамлета. До речі, про комедії. В афіші більшість вистав визначені цим жанром, але побувавши на виставах, я замислилась, що мав на увазі театр. Чи не виладав він у це визначення той смисл, який мав на увазі Антон Павлович Чехов, називаючи свої високі драми комедіями («Чайна», «Три сестри»). Бо хіба можна з чистою совістю назвати комедією «комедію вбивств» «Мсьє Вердун»? Це швидше трагедія! — вигукнула моя подруга і була, либонь, недалека від істини. То, мовне, нам ще далі піти, супроводжуваним сумним поглядом В. Гусева (мсьє Вердун), як Данте Вергілієм, Фінита ля комедія?

Авторами виландено глибокий філософський зміст у п'єсу і якщо це не трагедія, то трагікомедія обов'язково. Все в цьому світі — омана, все не те, чим здається спершу. Я повторюю ці слова іншого класика, тому що вони здаються мені символічними саме для цього випадку і перекидаються з фінальним монологом Анрі Верду. Раніше ми могли б сказати про брахмний напівлітальний світ, сьогодні постережимося. Людина скрізь залишається людиною: в Парижі, на Бродвеї чи в Прибалтиці. Людині скрізь властивий потяг до краси, хочеться жити пристрасно, навіть якщо вона не віддавалася багатим босоніж парком чи грати на трубі в оркестрі.

Між іншим, комедія Ніла Саймона, відомого американського драматурга «Босоніж парком» теж не зовсім комедія, надто пронизливий у неї фінал. В центрі п'єси Корі Бреттер, молода жінка, бурхлива, емоційна, з несподіваними, як сказали б ми, безконтрольними вчинками. Людина сама повинна влаштовувати собі радість, вважає Корі, «місис Корі» (прекрасно грає цю роль С. Рязанцева), вимагаючи, просто так вимагаючи, від свого нудного, з натиєм на майбутнє репрезентативності, чоловіка змінити свої принципи.

Своїми комедійними виставами брянський театр драми пробуджує у нас почуття романтики, закоханості в життя, внутрішньої гармонії.

На закінчення я не можу не сказати ще про одну деталь. Щовечора театр проводить аукціон. Глядачі мають змогу придбати вироби Дядківського кристалового заводу Брянської області і пральну машину «Зірочка» ВО «Червона зірка». Частини виручених коштів буде втрачена на благодійні цілі: перерахована кіровоградському будинку для дітей-сиріт і на допомогу постраждалим від Чорнобильської аварії, дітям Білорусії, України і Брянської області. Знаю, що не у всіх театральні ці акції виникає захоплення, мовляв, нести з театру пральну машину? Вибачте! Мабуть, у таких переконаннях є частка істини. Та все-таки акцентуємо увагу, в ім'я чого це робиться. До того ж благодійність завжди була притаманна російському театру. Я особисто сприйняла акцію Брянського театру і «Червоної зірки» як першу реакцію на п'ять хвилин мовчання діячів культури. Можливо, не лише я?

Л. КАРИМОВА.

ЩОБ ЗАСПІВАЛА... МІЛІЦІЯ

Мені частенько доводиться зустрічатися з Борисом Васильовичем Притулою в тій установі, що знаходиться на Леніна, 6, тобто в Ленінському райвідділі міліції. Бога ради, нехай не виникає якихось підозр. Борис Васильович навчає високому мистецтву співу міліцейських старшин і лейтенантів. Правда, поки що співають в хорі людьми на Леніна, 6 не так просто, хоч у тому, що хор існуватиме переконані і керівництво райвідділу, в першу чергу замполіт В. В. Полішук і сам В. В. Притула.

КОР.: Адже переконані, Борисе Васильовичу?

Б. В. ПРИТУЛА: Звичайно. У міліції багато здібних хлопців. Ситуація у місті складна, не маючи відношення до міліції, ми цього не підозрюємо.

КОР.: Борисе Васильовичу, оскільки я беру у Вас інтерв'ю вперше, хочу представити Вас нашим читачам. Доцент кафедри педагогічного інституту, член художньої ради обласної філармонії, учасник камерного хору будинку культури імені Компанійця, яким керує Ю. В. Любович, одного з найпопулярніших колективів у місті. Що ж це не згадала?

Б. В. ПРИТУЛА: Найголовніше. Народний хор «Барвінок» ремонтного заводу імені Таратутти. Хор цей існує 35 років. У ньому 40 учасників. Великий репертуар, куди входять пісні А. Пашкевича, обробки українських народних пісень А. Авдієвського, Івана Сльоти, місцевого композитора Олега Смолянського (що дов-

гий час керував хором). Є в репертуарі хору вокально-хорова композиція «Було колись на вулиці», що користується великим успіхом у слухачів.

КОР.: Не знаю чим це пояснити, але «Барвінок» погано знайий у місті. Втім, сьогодні і знаменитий «Ятрань» вже не той, і капела Почапського ніби в підпіллі. А часто ми чуємо ансамбль «Гай» з районного будинку культури, чи бачимо ту ж «Весну» з будинку культури імені Компанійця? Не хочу знову вдаватися до зав'язаних у зубах розмов про бідноту нашої культури, але скажу, що донесли ми до того, що культуру, філармонію керують люди некомпетентні, до культури байдужі.

Б. В. ПРИТУЛА: Я розділяю ваш біль, щодо нашої культури. Можливо, ви не зовсім справедливо сказали про те, що «Барвінок» погано знайий у місті. Дружів у нас багато. «Барвінок» часто виступає по області. Побували в Башкирії. Звичайно, часу вільного, щоб гастролювати у нас мало. Робітникам треба працювати, а пісня, вона для душі. І все-таки «Барвінок» знають. Ми беремо участь в усіх урочистих заходах, що проводяться у місті.

КОР.: Проблем багато?

Б. В. ПРИТУЛА: Наші проблеми не варто розглядати окремо від проблем культури (про що ви говорили),

від проблем хорового співу взагалі. Відвікаємо пісні. Міліція он і хоче співати, та ніколи їй! Ну, а проблеми, які особисто «Барвінок» турбують... Костюми. Це, між іншим, теж на рівні республіки вирішувати треба. Мені вкрай необхідно візки придбати, а грошей немає. Крутись!

КОР.: На що ви сподіваєтесь у недалекому майбутньому?

Б. В. ПРИТУЛА: Як керівник хору «Барвінок»? Сподіваюся на нові хороші пісні для хору, на концерти, що проходять при повному залі, а це означає, що у людей змінюється ставлення до хорового співу, яке все-таки переважно обивательське. Якщо вже захоплюватись, то духовним співом — заборонений п'їд став доступним. Звичайно, ви не підозрюєте мене у поганому ставленні до духовної музики? Просто я хочу, щоб ми нарешті збагнули, що означає пісня для українського народу, одного з найпіднесніших народів країни. Мрію створити хор на українському відділенні педагогічного інституту імені О. С. Пушкіна. Сподіваюся і на те, що хоровий гурток на Леніна, 6 все-таки житиме. Заспіває міліція.

Бесіду вела В. ЛЕВЧОКО.

ПРО різних там домози-ків, НЛО, барабашок, інопланетян та екстрасенсів мені можна не розказувати і вирізки з газет про це теж можна не давати. Не вірю! Екстрасенси — шарлатани, що заробляють гроші на розчарованих у медицині людях. НЛО — вогні літаків, супутників, ракети фейєрверку, світіння викинутих заводами газів. А речі по кімнаті літають, чи ложки до

що скажеш — теж вигадка? Ну-ну!.. Чим далі я читала, тим дужче хололи пальці й калатало серце. ...Обрисами ці сірі та руді створіння на відрізання від звичайних пацюків, а за розмірами як вішарки — метр у довжину, 70 сантиметрів у ширину. Кілька сантиметрами зубами перекусують кабель, скло і навіть метал. Вперше їх помітили 1989 року в під-

Хто робив позначки — неясно. Допускали, що якісь невідомі підземні мешканці, можливо, вороги потворних щурів. Після статті я ледве дочекалася обіду і опізнаним дуж погналася додому. Відчинила двері — величезна нора, куди я вчора засунула старий чобіт, порожня. А ще вранці добра половина чобота знаходилася назавні, зін був перегнутий і засунутий так,

но спав кіт... Затикати отвір я почала після подій, які здалася галюцинацією. Я живу на першому поверсі, під вікнами дореза, де на світанку починають щебетати пташки. Я визнавала голоси шпаків, синичок, горобців і голубини «Чукушкуні». Того разу мене розбудили якісь незнайомі звуки. Здавалося, що співав

по квартирі, відчиняла шафи, викидала одяг, книги, пакети з крупою, посуд — ніде нікого й нічого, а хор не змовкав ні на хвилину. Удосвіта, зосім знесилившись, я впала в крісло, затикаючи вуха і божеволіючи з відчаєм, як нараз почувся стукіт. Прислухалася — під підлогою в спальні. Приставила вухо — гукає, ніби молотком, і звідси ж гучніше чується й лиск.

Ще години до дві по тому я повзала по закутках на чотирьох, обчовгаючи вухами всю пилюку на підлозі — без сумніву, все це коїлося під нею...

Звідтоді з перервами це тривало приблизно з місяць. Під дошками не тільки вищали, стукали і шкреблися, а ніби коні гасали. Одночасно з отвору понесло нестерпним смородом — як із кліток у зоопарку. Жодна ніч не була спокійною. Я вже хиталася від безсоння. Знала, як пишуть і шкрябаються миші, бачила пацючі нори і сліди їхнього проживання. Це було не те. Однієї ночі зашурувала в отвір два балони диклофосу. Лиск припинився майже негайно і більше не повторювався, а все інше тривало. Стала затикати нору, а вона — поглинати мотлох. Сказала знайомій, що маю пацюків, вона дала отрути. Накидала в отвір отруєного м'яса, картоплі — гонки тривали. Не витримавши, пішла жити до родичів, іноді навідувалася. Все в домі було на місці, стукіт періодично повторювався, пробка з нори зникла, а в двері мене перепинили злякані сусіди: «Ми тричі викликали санстанцію, бо під підлогою просто канонада, хоча нір немає. Сипали в щілини сильну отруту — не допомагає. А подивися на свого кота...».

Кіт у мене напівсай, напівгромадський. Кудись їду, пишу в двері і знаю, що не пропаде — сусіди підгодують. Вони й посадили його на одну ніч у гараж — там знайшли велику нору. Вранці знайшли бідолаху під стеелею. Він тримається кігтями за дерев'яну стіну і, видно, висів там із самого вечора, бо від здорового товстого котарки за ніч зосталася половина, аж засвітилися ребра... Його хтось до смерті нажахав.

Після цього — стаття про московських пацюків!

У мою нору 1 м х 70 см такий не проліз би, моя шириною сантиметрів з 25. Видно, їм не було потреби вилазити до мене в хату, забирали тільки мотлох у норі. А в гаражі сусіда отвір — 44 см в діаметрі...

Що ж вони їдять, де, у кого? Коли трапляється небагненне, мені треба

щось робити. Хай навіть це не допоможе, але коли якось намагешся знайти вихід із нестерпного становища, стає легше.

Тепер, коли майже впевнилася, що маю вдома і в дворі набачене породження атомно-хімічної епохи, виходу шукати не треба було. Я знала, до кого мені звернутися!

Років п'ятора чи два тому, по роботі їздила в містечко Г. Була там уперше, і нозі знайомі повідомили, що тут здавна розміщені підземні ходи. Чи то жителі від турків ховалися, чи від татар, чи від інших нападників, але факт той, що й досі тут провалюються хати, сараї, щезає вода з криниць, а яляються провали посеред асфальту. Сказали, що є й люди, котрі знають схему катакомб, входи і виходи. Розповіли, що в цих підземеллях зодяться величезні пацюки, завбільшки з порядного пса, і є чоловік, котрий знімає їх ловить. Назвали навіть його прізвище й приблизне місце проживання — за базаром, але що мені до цього? Розповідь я сприйняла як конан-дойліську «Собаку Баскервілів». Очевидно, пацюків тут чимало, допікають людям, от і ходять плітки. Та машинально записала ім'я в книзі, яку брала читати в дорогу, і книжка та нікуди не ділася! Прямо в суботу вранці я кинулася на автобус із переписаним від руки текстом статті, і нічого так не хотіла, щоб Петро Васильович О. справді існував, не вийав і хоч раз у житті бачив хоч звичайного пацюка. Мені зараз хотілося аби з ким про це поговорити і трохи відіграти страх.

Петро Васильович не тільки існував, а й був удома, збирав у дворі малюну. Не видихнувши мною: «Чи знаєте про велетенських щурів?» — ствердно китнув головою: «Ви, звичайно, здалеку» і запросяв у веранду.

Я чекала чого зазгодно, тільки не того, що почувала. Ніякий Бредбері до такого б не додумався.

Чув я про таку статтю, але не читав. Для більшості місцевих жителів ці пацюки давно не новина, тому й вирізки такі ніхто з нас не збирає. А що там пишуть?

Прочитав записи і заусміхався: «Дорилися москвичі з цими тунелями метро і колекторами, гарні мережива під землею наплели! Ні хімія, ні радіація, щоб ви знали, тут не винні. Через них, звичайно, народжуються триногі телята, коти, а яких не росте шерсть, кури без кісток — холодець якийсь замість них. Але ж опромінення діє на всі живі організми, та не стають лисиці як вошки, а вошки — як ведмеді.

Н. ЧЕРСЬКА.
(Далі буде).

тіла липнуть — ой, чи й не диво! Цирк, ілюзій, аправність рук, а марно-іри роти роззявили і вуха розвісили. Я своєї зне-ваги до всього цього і не приховую. І знайомі — з тих, кому життя немає без хоч якогось чуда — не дуже радіють, коли я стаю мимовільним свідком їхнього захоплення: ах, іще один дядько без крил полетів, ах, заїжджа чарівниця одним поглядом здмухнула комусь бородавку з носа!

Та ось одного дня співробітник якийсь незвично серйозно і навіть урочисто простягнув мені зім'яту газету: «А на оце ти

земних комунікаціях Москви. Іноді чудовиська вилазили на заважча біля м'ясокомбінатів. Отрута не допомагала, і знищити їх можна було лише автоматною чергою, влучивши в око чи пащу. Гігантські пацюки кровожерні, нападали на людей, їх смертельно боялися собаки. Винищенням займалася спеціальна група, котра на своєму шляху по підземеллях іноді зустрічала крейдарні позначки у місцях гніздів та цих огидних мутантів, котрі вигналися такими під впливом радіації, хімії та електромагнітних хвиль (від колій метро).

що можна зитати лише з цієї сторони, а не з-під низу. Чобіт щез, не залишилося й клаптика, а на розсіпаному дозволі нори правльному порошоків не лишилося жодного відбитку, не була зсунута жодна крупинка.

До того так само безслідно нора поглинула туго запхнуті шмат картопу, клубок ганчір'я, набиту газетами стару сумку...

Нора з'явилася давно. То був просто провал у старій трухлявій підлозі. Слідів і запаху мишей не було видно, нічого дозкола не погризено, біля дірки в коридорі спокій-

цілий хор. Точніше, пишав — це дуже нагадувало голоси чайок на пташиних базарах, у скелях. Я кинулася було до вікна глянути, хто ж це такий цікавий прилетів, смикнула штору і...

І чорна непроглядна темрява й тиша зустріла мене, пісні тепер линули десь ізбоку, а годинник показував другу ніч.

Колись читала, як у всьому Нью-Йорку вночі через якусь аварію пропало світло, і час цей увійшов в історію як «ніч заірів». Люди мов сказилися від мороку. Щось подібне було зі мною. Увімкнула світло, гасала

Чергові завдання конкурсу

ШАХОВИЙ
КЛУБ «КАІСА»

Як завжди, перш ніж запропонувати вам нові завдання, пропонуємо перевірити рішення третього туру.

ЗАВДАННЯ 1
1. Tg6! Kph4 2. Kg7 Kph3
3. Kf5 Kph5 4. Th6x

ЗАВДАННЯ 2
1. Kg1! Kpg2 2. Kh3! Kph3
3. Td2 Kph4 4. Th2x
2. ... Kph2 3. Kpf3
Kph3 4. Th1x

ЗАВДАННЯ 3
1. Tf6 C:f6 2. Kf7x
1. ... Tf6 2. Kc6x

ЗАВДАННЯ 4
1. Kg3≈2. Kh5x
1. ... Фe4+ 2. Td4x
1. ... Фe5 2. Td6x
1. ... Фf7 2. Td5x

А зараз пропонуємо вам завдання нового четвертого туру.

ЗАВДАННЯ 1
Білі: Kph6, Фe1, Th8, Tf2, Cd3,
Cf6, Kd1, Kf4, n.d2 (9)
Чорні: Kph2, Фe5, Th3, Ca2,
Cb6, n.a3, d5, f3, g6 (9)
Мат в два ходи (2 очка).

ЗАВДАННЯ 2
Білі: Kph5, Фd4, Td5, Te1, Ca3,
Ch3, Kh8, Kh6, n.n.d3, d6, g5 (11)

Чорні: Kpe6, Фe2, Tg2, Tg4, Cf4,
Kc1, n.n.b6, d7, d2, h2 (10)
Мат в два ходи (2 очка).

ЗАВДАННЯ 3
Білі: Kph3, Фa2, Tb6, Ca1, Kh4, Kf6,
n.n.b5, c3, g5 (9)
Чорні: Kpe5, Фa1, Ta4, Ta3, Ch8,
Cf1, n.n.e6, e2, f5, f4, g2 (11)
Мат в два ходи (2 очка).

ЗАВДАННЯ 4
Білі: Krc8, Фe6, Ta3, Ta5, Cb2, Cf1,
Kc3, Kc7, n.n.d5, f2 (10)
Чорні: Kpd4, Фb4, Tf3, Th4, Cf8,
Kg2, n.n.h7, d6, e5, g6 (10)
Мат в два ходи (2 очка).

НА РІЗНІ
ТЕМИ

ФІНЛЯНДІЯ:

ЗА ЯСКРАВИМИ ФАРБАМИ... ЩЕ ЯСКРАВІШЕ ЖИТТЯ

Фінляндія могла бути сьогодні 16-ю республікою нашого Союзу. Але через прагнення до волі, незалежності і велике бажання бути самостійною ця країна 6 грудня 1917 року проголосила сама себе незалежною. Лише через декілька тижнів — 31 грудня — з'явився офіційний документ за підписом Леніна, Троцького, інших керівників уряду про те, що ми визнали цю незалежність.

Сьогодні Фінляндія за рівнем життя посідає 5-те місце в світі і можна здогадуватися лише, як би вона жила, будучи нашою республікою. Країна з 60 тисячами озер і майже з п'ятимільйонним населенням процвітає. Набагато яскравіше від тих, що ми бачимо по телевізору вітрини (наша ідеологія «допустилася», певно, помилки, дозволивши закордон показувати в кольорі) магазинів, де є абсолютно все — від найновіших комп'ютерів, автомобілів і закінчуючи бананами, апельсинами... До речі, ціна одного кілограма бананів порівнюється до ціни проїзду в міському транспорті.

Фінни живуть тихо, гарно, заможного. За весь час перебування в цій привітній країні я не бачив жабрака. Всі прекрасно одягнуті, головне — зі смаком. Скрізь панує розсудливість і розум у вчинках. Наша безгосподарність, бідність і безперебійність дикість навіть не порівнюються з тим багатством, яке ми бачили і яке доступне кожному, хто не лінується працювати. Безробіття є, звичайно, але є і допомога, яка дозволяє жити безробітним у де-

сятки разів краще, ніж живемо ми.

Гордиться нам світлим майбутнім, а тим паче сьогоднішнім — було б смішно. До нас ставилися із співчуттям: у магазинах дозволяли і допомагали вибирати найдешевші речі, колишні емігранти чи ті, хто знав російську і з нами привітно перемовлявся, теж

шкодували — співчутливо, із розумінням ставилися до нової спільності — радянського народу не зачіпали нашого матеріального достатку, говорили здебільшого про людей творчої величини.

Гроші нам міняли так: якщо рік тому ще за п'ятдесят карбованців можна було мати, здається, 310 фінських марок,

то в нинішньому за ці ж марки треба віддати 500 карбованців. У середньому — це буде одна двадцята суми заробітку фінна (уявіть — ми іноземцям міняємо 15 карбованців...). На ці гроші та плюс так звані «сувеніри» — везли горілку, матерьшки, покривала, ікру, духи, фотоапарати, праски, але все, крім спирт-

ного, виявилось «несувенірним» (можна придбати один так собі двокасетний магнітофон і шоколадку).

Нашу дикість видно було зразу — тільки увішли в готель, налетіли зграєю (в першу чергу — жінки) на яскраві буклети, рекламні проспекти. Чергова, червонюча — за нас, певно, — поспіхом усе приймала. Довелося керівникові групи читати коротку лекцію. Та то не лише нас, кіровоградців, було видно. Всі з Союзу візнавалися одразу — обличчя в наших людей неначе після каторги чи в'язниці. Там же — людині років сорок ми «давали» років двадцять. Отаке порівняння.

Днів за шість ми всі від споглядань втомилася і дуже хотіли додому — гроші, потримавши з годину в руках, зразу витратили. Яскравість чужого життя, їхній добробут, красивість аж драгували. Хотілося в нашу бідність.

А тепер, крім вражень, про Фінляндію. За формою правління — це республіка. Промисловість розцвіла після другої світової війни. Нам показували підприємства, аодили в дитячий садочок. Зараз про це згадуєш, як про сон, і щіпаєш себе — чи не сплю?

Культура. Скажу лише, що фінни не лише оберігають і шанують своє минуле, вони ним гордяться, збагачують. Взяти архітектуру — просто казка. Чому про все це описую — тому що не повірите. Я й сам не вірю, що можуть люди так жити.

Бережуть все. А яке ставлення до релігії! Та

якби в нас так ставилися до духовного багатства, то й ми б не нищили церкви.

Окремо — про комуністизацію. Вона заповнила все — бібліотеки (в одній ми були), церкви, контори, музеї.

Нам казали, що житло надто дороге, але механізм придбання — простий. Бездомних не бачив, хоча вечорами гуляв частенько у містах, в які нас возили. Надто, як на мене, дороге медичне обслуговування. Операція на серці коштує з річний заробіток. Відпочинок — так тут варто сказати польськими словами: «до вибору, до кольору».

У Фінляндії все було точно до секунд. Наш гід-екскурсовод Тоні Ек, мила тиха жіночка, зустріла нас радо. Дякуючи її прекрасному ставленню до нашої групи з Кіровоградщини, ми багато цікавого дізналися про віросповідання фіннів, про дружні стосунки двох наших країн, почувалися вільно й розкуто. І без перебільшення скажу — мені Тоні Ек згадується, як людина, котра познайомила мене з іншим світом, з іншим життям, про яке постійно думається, і в якому біля десяти днів відчув себе справді людиною.

...Напевне, наш народ дуже завинив перед Богом, скоїв величезний гріх, бо дістав у покарання таке життя, яке ми маємо. А може, бога зовсім немає — бо якби був, то бачив би, як одні живуть, і як для

Юрій ЯРОВИЙ.
Фінляндія — Кіровоград.

КАРІКАТУРА

(Продовження. Поч. у № 29, 30).

50) написання поем, 51) знання лексики та словників, 52) вміння передавати самому та робити це з іншими, 53) мистецтво змінювати вигляд предметів, наприклад, надавати бавовні вигляду шовку, діставання речей гарних та цінних з буденних і звичайних, 54) гра в гроші, 55) вміння здобувати чинсь владніст за допомогою мантри (магічної формули), заклинань, обездіянування та привабливості, 56) вправність в іграх та вправах (для молодих людей), 57) знання світу, товаришських стосунків та правил поведінки стосовно рагу та віну, 58) військове мистецтво, стратегія, володіння зброєю, 59) гімнастика тіла, 60) вміння вгадувати характер по обличчю, 61) віршоскладання, 62) арифметика та вирішення задач, 63) виготовлення штучних квітів, 64) виготовлення глиняних барельєфів і фігурок.

АПЕНДИКС ДО РОЗДІЛУ 2.

Це офіційний перелік 64 вмінь, якими має володіти кожна видатна особа брамінської цивілізації. Їх можна знайти в багатьох релігійних книгах Індії. Кращим за визволення вмінь доповнення теми може бути опис цнот, якими відрізняються між собою індійські жінки.

ЧОТИРИ КЛАСИ ЖІНОК ТА ЇХНІ ПЕРЕВАГИ. Більшість древніх авторів розділяє жінок на чотири класи за фізичними й моральними рисами. Досконалим типом є ПАДМІНІ, тобто, жінка-лотос; їй приписується чимало переваг.

Вона прекрасна, як бутон лотоса, як Раті (розкіш). Її стягнута талія вдало контрастує зі шедристю стегон; маючи постать лебідки, рухається м'яко й привабливо. Її гнучке й зграбне тіло має запах сандалу, воно прирощено прями і струнке, мов дерево ціріха, променіє, мови стовбур міроболам.

Шкіра її гладенька, делікатна, м'яка на дотик, як хобот молодого слона. Колір її золотавий, і блищить вона, мов блискавка.

Голос її є співом самця нокілі, що приваблює самок; слова її подібні амброзії.

Її піт подібний запахові мускуса. Вона виділяє, звісно більше привабливого запаху від всякої іншої жінки; бджола летить за нею, як за квіткою з солодким запахом меду.

Волосся її сдбабне, довге й кручене, благовонне; чорне, як бджолиний рій, розкішно оповиває її обличчя, яке схоже на диск повного місяця, і спадає пасмами, оздобленими сляним намистом, на повні плечі.

У неї гладке чоло; сильно заокруглені брови подібні двом напівмісяцям, злегка схвилювані емоціями, гарніші від луку Ками.

Очі її великі, видовжені, променючі, рожеві в куточках, лагідні й лякливі — мов очі газелі. Зіниці рівно чорні, як ніч, світять, мовби зорі на небі. Вії довгі й шовковисті, надають поглядові збудливу солодкість.

Ніс подібний бруньці сезаму, прямий, а накіпці округлі, як дзьобик папуги.

Розкішні уста рожеві, як пагони квітки, що народжуються, або червоні, мов плоди бімба чи коралі. Зуби білі, мов арабська яшма, мають блиск гладкої слонової кістки, як усміхається, схилі на розміщену в кораллах низку перел.

Шия витончена й гладка, нагадує вену з чистого золота. Спина єднається з шиєю тонкими сухожилками, як і плечі, зграбні, що нагадують стовбур манго; закінчуються вони ніжними руками, кожна з яких подібна галузці дерева асіона.

Перса повні й пружні, нагадують плоди вільви; стирчать, як два перевернутих золотих нубки, над якими піднісється сосок, мовби вівітна гранату.

Прегарно візані крижі, гнучкі, мов змії; гармонійно поєднуються в одне ціле з сідницями і широкими стегнами, нагадують груди зеленого голуба.

Ягдана, невинна й тонно заокруглена, дозволяє помітити глибокий упон, що блищить подібний зрілій ягоди; три привабливі слядки опуклюються на її вершині, як пов'язана над стегнами.

Мас вона чудові сідниці; вона нітамбіні (налілігіос — прегарнотна, Сіанунтала була нітамбіні).

Як лотос, що розвивається в тіні делікатних трав нуша (святая зілля), її мале коні таємничо відкривається під лоном, відтінені нудлатою заслоною шириною у шість дюймів.

Насіння її кохання пахне, як лілія, котра щойно розкрилася, стегна її круглі, пружні, нагадують гладкий стовбур молодого бананового дерева.

Ступні в неї малі й дрібні, поєднуються з ногами, мов два лотоси.

Коли купається у святую ставі, всі її забави будять любов, боги напевно втратили б спокій, бачачи її такою у воді.

Перли зблискують в її вухах, на грудях спочиває кільце з дорогих каменів, носить численні оздобы на плечах й ногах.

Любить білі шати, білі квіти, гарну біжутерію і багатий одяг. Носить потрійні одені зі смугастого мусліну. Делікатна, як лист бетеля, любить ніжний, чистий, легкий харч, їсть мало і спить легким сном.

Добре знає тридцять два музичних тони Радхи; як і

спокусниця Кришні, співає мелодійно, акомпануючи собі на віні (лютні), торкаючись її привабливо тонкими й вмілими пальцями.

Коли танцює, її плечі м'яко й зграбно вихлюють і часом допомагають закрити перед очима інших її чудові поваби — якщо вона надто сором'язлива.

Вона говорить приємно, сміючись, осяє красотою; вона грайлива й лукава, радісно віддається розкоші.

Вирізняється у товаристві своїх знайомих.

Сторониться використання невірних осіб, точно додержується обіцянок і не знайома неправді.

Завше шанує й обожнює брамінів, свого батька та богів; турбується товариством і розмовою з брамініми; вона для них повлажлива, а в той же час милосердна для нужденних. Для останніх спороняла б охоче савну свого чоловіка.

Охоче спілкується зі своїм чоловіком, може за допомогою любовної розбудити в ньому жагу.

Бог кохання дістав би найвищої розкоші, спочиваючи обіч неї.

Споновена глибокого почуття до чоловіка і такої турботи вже не виявляє нікому. Кожином словом висловлює чутість і без решти віддана чоловікові. Вона досконала з усіх боків.

До цього похвального портрета можна додати вдячні слова поетів, котрі висловилися на честь падміні.

Скарб кохання! Чутість без меж! Жінка, котра кохає і яка не віддає хілі! Жінка, котра є уособленням дружності жінки, що подібна до Раті (розкоші), дружини Анаїї (любви), котра вигинається під вагою пружних і круглих персів; жінка, любов якої дурманить!

Після падміні йде ХІТРИНІ, себто, жінка талановита. Розум хітрині бистрий, норов лунаний й перемінний! Око її нагадує лотос, груди її пружні, сплетене в одну носу волосся спадає на її шедрі плечі, мов чорні змії; голос її солодший амброзії; стегна її шуплі, делікатні і гладкі, вони нагадують округлість бананового стовбура; хода її є ступанням слона, котрий висловлює радість; любить присимності, полюбляє їй виклимати й збагачувати.

Хастіні (назва самки слона) займає третє місце. Хастіні має пишне волосся, що опадає довгими шовковими пасмами, погляд її позбавив би спокою бога кохання. Тіло цієї жінки повне привабливості, схоже на золоту ліану, серги її оздоблені шляхетними наментами, а одяг — нїтатами. Перса її пружні і буйні, круглі, що нагадує дві золоті вази.

Останнім типом є САНКІНІ (свиноматка). Волосся її спутане, обличчя бридке й висловлює пристрасть. Тіло нагадує свиняче. Схоже, що вона завжди гнівається, бо постійно ганить і бурчить.

Груди її живіт пахнуть рибом. Вона неохайна, їсть все підда, забаргано спить. Її зизі очі завше сльозлять.

А ось опис чотирьох класів жінок: ПАДМІНІ. Обличчя, як місяць, запах лотосу, досить ніжне й шовковисте, голос природний, мов лютня, голлове захоплення — бетель.

(Далі буде).

3 23 по 29 липня

понеділок

23 ЛИПНЯ

ЦТ (І програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — Прем'єра документального телефільму «Герої нашого часу». 8.10 — Збережи і передай. Свято сім'ї у м. Кропоткін. 8.50 — «Лісові мандрівники». Мультфільм. 9.10 — Фільм — дітям. «Юнга зі шхуни «Нолумб». 9.25 — «Навколо світу». Альманах. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 14.20 — ТСН. Телевізійна служба новин. 14.35 — До національного свята Єгипту — Дня революції. Кінопрограма «Слово про Єгипет». 15.30 — Дитяча година (з уроком німецької мови). 16.30 — Політичні діалоги. Про підсумки XXVIII з'їзду КПРС. 18.00 — Ігри доброї волі. Спортивна гімнастика. Легка атлетика. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.30 — Ігри доброї волі. Спортивна гімнастика. Легка атлетика. 20.55 — «Беноні Роза». Художній телефільм. 2 серія. Прем'єра. 21.55 — Маєстро. Дирингет К. Кондрашин. 23.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 23.25 — «Народжена революцією». Телефільм. 9 серія. 0.48 — «Завтра — прем'єра». Про творчість В. Плучена. 1.58 — Співає Г. Карєва. Творчий портрет.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — В українському фонді культури. 10.25 — Документальний фільм «Жити, думати, відчувати, любити». 11.15 — Художній фільм «Наказька на полонянка, або нові пригоди Шурина». 16.00 — Новини. 16.10 — Музичний фільм. «Мені наснилась музика». 16.40 — «День за днем». (Кіровоград). 16.55 — Документальний фільм «Осьминог». 17.15 — «Послухайте Валторну». Концерт. 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

УВАГА!

22 липня (неділя) о 17 год. у сквері біля пам'ятника Т. Г. Шевченку м. Кіровоград відбудеться мітинг, присвячений 500-річчю заснування запорізького козацтва.

Координаційна рада міської організації Руху.

альна камера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (ІІ програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — «Дім». Документальний фільм. 7.35 — Фільм — дітям. «Живі герої». 8.50 — Друге поглинання. Концерт художніх колективів геологів. 9.20 — П. Єршов. «Горбокопчик». Читач О. Табанов. 10.50 — «50х50». Додаток до передач. «...До шістнадцяти і старші». 14.15 — Ігри доброї волі. Гандбол. Чоловіки. Збірна СРСР — збірна США. Волейбол. Жінки. Збірна Куби — збірна КНР. Спортивна гімнастика. Легка атлетика. 17.30 — Час (з сурдоперекладом). 18.00 — Екранізація творів М. Гоголя. «Мертві душі». Художній телефільм. 1 серія. 19.10 — Вертикаль. Прем'єра документального телефільму «За два кроки від театру...». 19.40 — Вечірня назка. 19.55 — Пісня залишається з людиною. «Підмосковні вечори». 21.00 — Ігри доброї волі. Баскетбол. Чоловіки. Збірна СРСР — збірна Італії.

вівторок

24 ЛИПНЯ

ЦТ (І програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.30 — «Не слухняне котеня». Мультфільм. 7.40 — Прем'єра документального фільму «Віталій Сьомін. Сторінки життя». 8.10 — Цирк звірів. 8.55 — Три зустрічі на ВДНГ. Концерт. 9.35 — Це ви можете. 10.20 — Дитяча година (з уроком німецької мови). 11.20 — Колаж. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 14.30 — ТСН. Телевізійна служба новин. 14.45 — «Нас водила молодість». Художній телефільм. 2 серія. 15.50 — Музична скарбниця. Л. Бетховен. Концерт № 3 для фортепіано з оркестром до мінор. 16.30 — Дитяча година (з уроком англійської мови). 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Ігри доброї волі. Плавання. Легка атлетика. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.30 — Ігри доброї волі. Плавання. Легка атлетика. 20.50 — «Беноні Роза». Художній телефільм. 3 серія. Прем'єра. 21.45 — Літературно-художня програма. «Слово». 23.45 — ТСН. Телевізійна служба новин. 0.10 — «Народжена революцією». Телефільм. 10 серія. 1.36 — Спортивна програма. 2.06 — «Зустріч з музикою Дунаєвського». Фільм-концерт.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «Доброго вам здоров'я». 10.05 — «Бал на сцені». 11.05 — «В об'єктиві — творини». Телефільм «Талліський зоопарк». 11.35 — Співає ансамбль «Озорные наигрыши». 12.05 — Документальна кінопрограма. 16.00 — Новини. 16.15 — Для дітей «Веселка». 16.45 — Документальний фільм. 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (ІІ програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — Документальний фільм. 7.45 — Ваш вихід, артисте. Співають Л. та В. Ансімови. 8.05 — Фільм — дітям. «Тасмичка, відома всім». 1 серія. 9.10 — Прем'єра документального фільму «Мати й мачуха». 9.50 — Сеанс повторного телефільму. «І це все про нього». 1 серія. 11.05 — Світ лялькового театру. 11.55 — Ритмічна гімнастика. 14.10 — Ігри доброї волі. Волейбол. Жінки. Збірна СРСР — збірна Канади. Гандбол. Чоловіки. Збірна СРСР — збірна Японії. 15.10 — Телестудії мист PRFCR. (Тюмень). 16.00 — Ігри доброї волі. Плавання. Легка атлетика. 17.30 — Час (з сурдоперекладом). 18.00 — Екранізація творів М. Гоголя. «Мертві душі». Художній телефільм. 2 серія. 19.20 — Прем'єра документального телефільму «Ділові люди». 19.45 — Вечірня назка. 20.00 — Колаж. 20.05 — Я вам заспіваю. Пісні В. Єгорова. 20.35 — Музей на Делатський. 21.05 — На IX Міжнародному конкурсі ім. П. Чайковського. 21.40 — Ігри доброї волі. Гандбол. Чоловіки. Збірна СРСР — збірна Чехо-Словаччини.

середа

25 ЛИПНЯ

ЦТ (І програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.30 — «Делена». Мультфільм. 7.40 — Прем'єра документального телефільму «Бухта Юргенса». 8.10 — Літературно-художня програма «Слово». 10.10 — Екологічний бумеранг. Публіцистична програма для юнацтва. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 14.30 — ТСН. Телевізійна служба новин. 14.45 — «Нас водила молодість». Художній телефільм. 2 серія. 15.50 — Музична скарбниця. Л. Бетховен. Концерт № 3 для фортепіано з оркестром до мінор. 16.30 — Дитяча година (з уроком англійської мови). 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Ігри доброї волі. Плавання. Легка атлетика. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.30 — Ігри доброї волі. Плавання. Легка атлетика. 20.50 — «Беноні Роза». Художній телефільм. 4 серія. Прем'єра. 21.45 — Володимир Висоцький. Монолог. 22.45 — ТСН. Телевізійна служба новин. 23.00 — Передача без назви. Про жителів Тверської губернії. 23.35 — «Чотири зустрічі з Володимиром Висоцьким». Зустріч 1. 0.45 — «Музика в театрі, в кіно і на телебаченні». Композитор Е. Артем'єв.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Виступ ансамблю «Новий день». 10.05 — Село і люди. 10.35 — Для дітей «Канал Д». 12.05 — Художній фільм із субтитрами «Метічара — звір морський». 13.30 — Перлини душі народної. 16.00 — Новини. 16.10 — «День за днем». (Кіровоград). 16.30 — «Господарем на землі». «Україна лайвстоки». 17.00 — Музичні зустрічі. 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.05 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (ІІ програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — «Є у міста душа». Документальний фільм. 7.45 — Концерт ансамблю пісні і танцю «Трускавчанка» Будинку культури Всесоюзного курорту Трускавець. 8.15 — Фільм — дітям. «Тасмичка, відома всім». 2 серія. 9.20 — «Шапіто, шапіто». Фільм-концерт. 10.10 — Сеанс повторного телефільму. «І це все про нього». 2 серія. 11.25 — Світ лялькового театру. 16.00 — Ігри доброї волі. Плавання. Легка атлетика. 17.30 — Час (з сурдоперекладом). 18.00 — Екранізація творів М. Гоголя. «Мертві душі». Художній телефільм. 3 серія. 19.20 — Російські народні пісні виконує В. Шувалов. 19.45 — Вечірня назка. 20.00 — Кінофестиваль «Приз глядацьких симпатій». Прем'єра документального фільму «Якби не ця музика...». 20.30 — Ігри доброї волі. Баскетбол. Чоловіки. Волейбол. Жінки. Півфінал. 22.00 — Світ, в якому ми живемо. Фільм режисера Л. Банрадзе. «Поспішайте робити добро», «Одержимість».

четвер

27 ЛИПНЯ

ЦТ (І програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — «За-чарований хлопчик». Мультфільм. 8.20 — Світ красою вартується. Музичний фестиваль в Артеку. 9.00 — «Кухонна розмова, або Монолог шашликої жінки». Документальний фільм. 9.20 — Володимир Висоцький. Монолог. 10.20 — Дитяча година (з уроком англійської мови). 11.20 — Колаж. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 14.30 — ТСН. Телевізійна служба новин. 14.45 — «Нас водила молодість». Художній телефільм. 3 серія. 15.50 — До національного свята Куби — Дня національного повстання. Кінопрограма. «Це — Куба». 16.25 — «Незнаймо за кермом». Мультфільм. 16.40 — «...До шістнадцяти і старші». 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Ігри доброї волі. Легка атлетика. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — Актуальне інтерв'ю. 20.50 — «Беноні Роза». Художній телефільм. 5 серія. Прем'єра. 21.50 — Сходились. 23.05 — «І нартом, і всеріоз». Співають Я. Поплавська, О. Тихонович та група «Шашликовий випадок». 23.40 — ТСН. Телевізійна служба новин. 0.05 — «Чотири зустрічі з Володимиром Висоцьким». Зустріч 2. 1.15 — Культура російського зарубіжжя. В майстерні художника О. Целкова. 1.45 — Здрастуй, мир, здрастуй, друг. Естрадна програма.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «Фрески». Кірово-Печерська лавра. 10.40 — Екран зарубіжного фільму. Художній фільм «Дівчата з Новолипо». 1 серія. 12.05 — «Ліни від зради». Вистава. 16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей «Веселка». 16.40 — Музичний фільм «Гори віддають нам». 17.05 — Усім миром «Повернення до себе». 17.40 — Український романс. 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти. 21.05 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (ІІ програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — «На рівні трав». Документальний теле-

фільм. 5 — «І поки на землі існує...». Фільм-концерт. 8.15 — «...пошуках втраченого скарбу». Художній телефільм. 1 серія. 9.20 — «Бюро знахідок». Мультфільм. 9.55 — Сеанс повторного телефільму. «І це все про нього». 3 і 4 серії. 12.05 — Світ лялькового театру. 15.55 — Ритмічна гімнастика. 16.25 — Ігри доброї волі. Водне поло. Збірна СРСР — збірна США. 17.25 — Колаж. 17.30 — Час (з сурдоперекладом). 18.00 — Екранізація творів М. Гоголя. «Мертві душі». Художній телефільм. 4 серія. 19.20 — Голос Азії. Про I Міжнародний телеконкурс виконавців популярної музики і пісні. 19.45 — Вечірня назка. 20.00 — Кінофестиваль «Приз глядацьких симпатій». Прем'єра документального фільму «Якби не ця музика...». 20.30 — Ігри доброї волі. Баскетбол. Чоловіки. Волейбол. Жінки. Півфінал. 22.00 — Світ, в якому ми живемо. Фільм режисера Л. Банрадзе. «Поспішайте робити добро», «Одержимість».

п'ятниця

27 ЛИПНЯ

ЦТ (І програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — Мультфільм. 8.05 — «Берег російський, берег дальній...». Документальний фільм. 8.25 — Сходились. 9.40 — Живі, Земле! 10.40 — До шістнадцяти і старші. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 14.30 — ТСН. Телевізійна служба новин. 14.45 — Концерт ансамблю скрипалів дитячої філармонії м. Ашхабада. 15.15 — До національного свята Мальдівської Республіки — Дня незалежності. Кінопрограма. «Мальдіви, квілей на островах». 15.45 — Мультфільм. 15.55 — Ми ідемо шукати. 16.30 — На хлібних травах. Телеміст. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Ігри доброї волі. Легка атлетика. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — «Беноні Роза». Художній телефільм. 6 серія. Прем'єра. 21.40 — Це було... було... 22.10 — Спецвипуск програми «Погляд». «Самооборона... без зброї» Меморандум Левашових». 23.55 — ТСН. Телевізійна служба новин. 0.10 — «Чотири зустрічі з Володимиром Висоцьким». Зустріч 3. 1.20 — «Зачарування романсу». Кіноконцерт. 2.10 — Вас запрошуює Зразково-Показовий оркестр Комендатури Московського Кремля.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Шахтар» (Донецьк) — «Динамо» (Київ). 2 тайм. 10.05 — Екран зарубіжного фільму. Художній фільм «Райська яблуня». 11.45 — Науково-популярний фільм. 12.05 — 3 концерти фестивалю гітарної музики. 16.00 — Новини. 16.10 — Телефільм. 16.50 — Музичний фільм «Відраження». 17.00 — «Шляхом оновлення». 17.30 — «День за днем». (Кіровоград). 17.50 — Мультфільм «Шаро-фотограф». (Кіровоград). 18.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — На сесії Верховної Ради УРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — На сесії Верховної Ради УРСР.

ЦТ (ІІ програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — Прем'єра документального телефільму «Госпіталь». Про солдатів-афганців. 7.55 — Свято народної пісні у Будинку культури «Саліте». 8.25 — «У пошуках втраченого скарбу». Художній теле-

фільм. 2 серія. 9.30 — «Золота антилопа». Мультфільм. 10.00 — Сеанс повторного телефільму. «І це все про нього». 5 і 6 серії. 12.10 — Грає Е. Чуприк. С. Рахманінов. Концерт № 3 для фортепіано з оркестром. «Мертві душі». Художній телефільм. 5 серія. 19.25 — Колаж. 19.30 — Со-ло для акордеона з комп'ютером. Грають Ю. Дранган і Б. Тимур. 19.45 — Вечірня назка. 20.00 — Ігри доброї волі. Гандбол. Чоловіки. Півфінал. Волейбол. Жінки. Фінал. Водне поло. Збірна СРСР — збірна Іспанії. 22.00 — Квітка у перший ряд. Музичний гороскоп.

субота

28 ЛИПНЯ

ЦТ (І програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.30 — Запам'ятай пісню. Для дорослих і дітей. 7.45 — Наш сад. 8.15 — Партнер. Комерційний вісник. 8.45 — Трансакційні щоденники. 9.00 — У світі тварин. 10.00 — Ігри доброї волі. Спортивна гімнастика. Баскетбол. Чоловіки. 12.15 — Погляд на світ після «холодної війни». 12.35 — «Дівчинка і клоун». Мультфільм. 12.45 — Пісня далека й близька. 13.25 — Діалог у стилі кантрі. Про спільне радянсько-американське підприємство «Діалог». 14.10 — Під знаком «Пі». 15.30 — «Союз племені іронів». Художній фільм. Вперше. 16.50 — Прем'єра мультфільму «Яблуня». 17.00 — Міжнародна панорама. 17.45 — На прохання глядачів. Художній телефільм. «Шерлок Холмс і доктор Ватсон». 1 і 2 серії. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — Меридіани дружби. Заключний концерт II Всесоюзного фестивалю польської пісні. 22.30 — ТСН. Телевізійна служба новин. 22.45 — До і після опівноччя. 0.15 — «Чотири зустрічі з Володимиром Висоцьким». Зустріч 4. 1.25 — «Ми — цигани». Фільм-вистава. 2.45 — «Тільки голос». Фільм-концерт за участю Л. Зиніної.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — «На хвилі дружби. Камерний оркестр». «Класика». 10.20 — Літературна карта України. 11.05 — Доброго вам здоров'я. 11.35 — Вистава «Тасмичка доми Вернес». В перерві — 12.25 — Новини. 13.30 — Надійність техніки — висока. 13.35 — Для дітей. Художній телефільм «Велика пригода». 1 серія. 14.50 — «Актуальне інтерв'ю» з першим заступником Голови Ради Міністрів УРСР О. М. Ткаченком. 15.10 — «Барви літа». Концерт. 15.25 — «Ретрокінозал». 16.25 — Художній фільм «Подвиг розвідника». 17.55 — Концерт. 18.30 — «Темп». Телепередачі з проблем НТП. Хто зупинить СНІД? 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — Українські наспіви. 20.10 — Вініччина пропонує. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Рєклама. 21.10 — Вперше на екрані УТ художній фільм «Політ птахів». 23.15 — Вечірній вісник.

ЦТ (ІІ програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — Співає і танцює молодість. 7.30 — «Ризик» — благодіна справа». Художній фільм (з субтитрами).

8.50 — «Міт-рибалка». Мультфільм. 9.00 — Ігри доброї волі. Спортивна гімнастика. 10.00 — Відеоанал «Співдружність». 10.35 — Ігри доброї волі. Боротьба. 13.30 — Відеоанал «Радянська Росія». 16.00 — Ігри доброї волі. Художня гімнастика. 19.00 — Вечірня назка. 19.15 — Ігри доброї волі. Гандбол. Чоловіки. 20.00 — Час (з сурдоперекладом). 20.40 — Мультфільм для дорослих «Наодинці з природою». «Стрілочник». «Бал-іон». 21.00 — Ігри доброї волі. Велоспорт. Бокс. Боротьба.

неділя

29 ЛИПНЯ

ЦТ (І програма)

7.00 — Спорт для всіх. 7.15 — Ритмічна гімнастика. 7.45 — Ти-раж «Спортлото». 8.00 — 3 ранню раненько. Передача для дітей. 9.00 — На службі Вітчизни. 10.00 — Ранкова розважальна програма. 10.30 — Клуб мандрівників. 11.30 — Ігри доброї волі. Велоспорт. Спортивна гімнастика. 13.50 — Музичний кіоск. 14.20 — «Образ». Літературна передача для старшокласників. 15.20 — Грає В. Селиховін (фортепіано). 15.40 — «Прекрасне далеке». Вартістю на тему: що чекає завтра українську мультиплікацію. 16.40 — Сільська година. Панорама. 17.55 — Фотокурс «Земля — наш спільний дім». 18.00 — Недільний кінозал. 18.10 — «Лісова пригода». Мультфільм. 18.20 — «Великий забіг». Художній телефільм. Прем'єра. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — Думки про вічне. Недільна моральна проповідь. 20.55 — Пісня-90. 22.05 — «Квіта для Жанны Д'Арк». Про Міжнародний театральний фестиваль СРСР — ФРН. 22.50 — «За сім'ями обставинами». Телефільм. 1 і 2 серії. 0.00 — Я повертаю вам портрет.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «У неділю вранці». 10.20 — Ритмічна гімнастика. 10.50 — Музичний фільм. 11.15 — Для дітей. «Канал Д». 12.45 — Новини. 12.55 — Для дітей. Художній телефільм «Велика пригода». 2 серія. 14.15 — «Ви нам писали». 15.00 — «Вініччина пропонує». 16.00 — Служба солдата. 17.00 — Телепортарена. 17.30 — Село і люди. 18.00 — Візит до лікаря. 18.15 — Молодіжна студія «Гарт». 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — Високий замок сподівань. 20.30 — Рєклама. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Молодіжна студія «Гарт». 21.05 — Художній фільм «Загублені в пісках». 22.45 — Вечірній вісник.

ЦТ (ІІ програма)

7.00 — На зарядку, ставай! 7.15 — На екрані служба 01. Фільми про протипожежну безпеку. 7.40 — «Свята дитинства». Художній фільм (з субтитрами). 9.05 — «Скандеркуль». Документальний телефільм. Із циклу «Земля тривоги нашої». 9.20 — Телепрограма «Сім'я». 10.20 — «Східний Сибір». Кіножурнал. 10.30 — Клуб мандрівників. 11.30 — «Назка про золотого ліпника». Мультфільм. 12.00 — Пісні на вірші поета С. Осаїшишвілі. 13.30 — Відеоанал «Радянська Росія». 16.00 — Плата. Міжнародна програма. 17.00 — Ігри доброї волі. Боротьба. Художня гімнастика. 19.00 — Вечірня назка. 19.15 — Ігри доброї волі. Водне поло. Півфінал. 19.45 — Мультфільм для дорослих. 20.40 — Час (з сурдоперекладом). 20.40 — Ігри доброї волі. Хоккей. Збірна СРСР — збірна ФРН. 2 і 3 періоди. Велоспорт. Бокс.

ЧАСТІВКИ

Ми в нестатках — чемпіони.
В дефіцитах безліч бід.
Скоро їстимем талони
Замість м'яса на обід.

Через те пропело мило,
Що у нас народ не спить,
Що хтось мило те скупило,
Щоб від себе бруд відмить.

Адміноргани не знають,
Як їм вийти з тупика.
Свою неміч прикривають
Постановами ЦК.

Відкладають повні люди
В організмі запас
На той випадок, як буде
Істи нічого у нас.

«Тарілки» літати стали —
Вмить продукти позникали.
А почнуть столи літати —
Позникають бюрократи.

В. ПЛЮВАКО.

ТУР МІНІАТЮР

БЛАГОРОДНИЙ ВЧИНОК

В автобусі третього
маршруту молодий спе-
ціаліст Геннадій Гачок
поступився місцем жі-
нці.

«На моєму місці так
зробив би кожний», —
виправдував себе Гачок,
упізнавши в тій жінці
дружину свого началь-
ника.

ВИЧЕРПАНА ВІДПОВІДЬ

Коли запідозреного
громадянина Бугая А. Б.
запитали, чи варить він
самогонку, той впевне-
но відповів: «Ні! Не
варю. Я її сирюю в'ю».

ФЕОДОСІЙ ЛУЗАН.

ЛЯПСУС

— Та-ак, госпрозрахунок — це не іг-
рашка! — роблячи глибоку затажку,
багатозначно промовив бригадир. —
Тут вже дурня не поваляш, працювати
треба. І не просто працювати, а мізку-
вати.

— І щоб якнайменше всіляких збо-
рів, адже правда, Василью! — вставив
Перетерплов.

— Ясна річ! — підтримав бригадир. —
Але, повторюю, все зараз вирішує
творче зусилля нас або, просто кажу-
чи, ми з вами. І тут, Миколо, ми на те-
бе сподіваємось!..

Всі дружно розступились і в центрі
уваги виявився Микола Дриндиленко.
Обличчя його почервоніло.

— Не бійся, Миколо, — сказав Тере-

хін, — бери сигарету, закурий, адже
ти серед нас майже академік! — моло-
дий спеціаліст з червоним дипломом!

— В зелену цяточку! — промовив
хтось із бригади. Всі засміялися.

— Ну-ну! — грізно обірвав сміх брига-
дир, — досить жартувати. І, звертаю-
чись до Дриндиленка, продовжив, — а
взагалі хлопці в нас хороші, сам поба-
чиш! Тільки що ти все мовчиш, ану, ви-
дай нам рацпропозицію! Можеш!

— Можу! — неждано для всіх апев-
нено промовив Дриндиленко.

На хвилину запанувала тиша.

— Едісон!

— Ану, ану!

— Говори!

— Працювати треба, адже більше го-

дини теревені травимо. Закінчувати пе-
ренур і за роботу! Що на це скажете?
Всі подивились на бригадира. Той
спохмурнів.

— Втер ти нам носові апарати! Мо-
лодець! Не чекай! — і раптом хитро по-
сміхнувся і поплескав Дриндиленка по
плечу.

— Молодець, тільки яка вже робо-
та — піагодини залишилось!.. Та нічо-
го, ти, Миколо, не засмучуйся, по-мо-
лодості такі ляпсуси з ким не бувають!
А час в тебе ще буде — можливо й
справді колись щось путнє придумаєш!
Ось так-то, брате!

О. ПЕРЛЮК.

М. Кіровоград.

ДІАЛОГИ

— За що тебе з ветеринарного інсти-
туту перевели в медичний?

— Через помилку. Сказав, що кури
плодовиті, як кролики.

— Маріє, твої курки на моєму горді
гребуться!

— А ти хотіла, щоб вони там будяки
сапали!

— Розмовляєш зі своєю дівчиною од-
верто?

— Безумовно. Завжди кажу чесно
про все, що мені в ній до вподоби.

— Що вам сьогодні в школі задели?
— Велику нахлобучку.

— Татку, ти дуже потрібен нашій вчи-
тельці.

— Звідки взяв?

— Вона так поспішала викликати те-
бе до школи, що аж мене вигнала з
класу...

— Чому всі так ганяють чорних котів
вдень?

— Бо вночі їх не видно.

— Я з дружиною багато не розмов-
ляю.

— І вона терпить?

— Звичайно. Що накаже, те я мовч-
ки й роблю.

А. ПАСТЕРНАК.

Перехід до приватної власності

Фото В. СОЛОВЬОВА.

Б. ЧАМЛАЙ.

ОБОЄ РЯБОЄ

Йшла Киця заміж за Нота.

А їй сусідка:

— Простота!

Мишей не ловить він, гонить!

А та:

— Мишей?

Які ж вони?

ПРОТЯГИ

Доведені без норму, до знемоги,
Нолгоспні сини протягнули ноги.
Про це сказали зразу голові.

А він:

— Напевно, протяги в хлібі!

КРИТИК

Янось вранці

Друг мене стріча

І про свого зава Кузьмича:

— Нятний тип,
Та гріш йому ціна... —
Раптом

Побілі, немов стіна.

— В чому річ? — питаю, — в чому річ?

Нолі бачу:

Йде до нас Кузьмич.

ІНТЕРВ'Ю

— Чому Цапна

Не видно у гаю?

— Побіг до Вовна

Брати інтерв'ю...

З тих пір ніде

Не бачимо Цапна...

— Пошліть Вівцю,

Хай Цапна розшука.

Послала.

На завтра всі

Вівцю в гаю шунали.

м. Кіровоград, вул. Полтавська, 71

НЕДІЛЯ, 22 ЛИПНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Уіллов», США. Фантастика.
13.30, 17.30 «Дослідження богів».

15.30 «Дуель вертелотів», Бойовик.

19.30 «Китайський нвартел», США. Де-
тектив.

21.30 «Пірати в ефірі», Комедія.

ПОНЕДІЛОК, 23 ЛИПНЯ

10.00 «Попелюшка», Мультфільм.

11.30 «Гейм у перехресному вогні», 1,
2 частини. Бойовик.

13.30, 17.30 «Кулак люти», В головній
ролі Брюс Лі.

15.30 «Президію», США. Бойовик.

19.30 «Займаюча поглядом», Фантас-
тика.

21.30 «Години відвідин хворих», США.
Детектив.

ВІСІРОК, 24 ЛИПНЯ

10.00 «Про турботливих ведмедів»,
Мультфільм.

11.00 «Гейм у перехресному вогні», 3,
4 частини.

13.30, 17.30 «Великий бос», У головній
ролі Брюс Лі.

15.30 «Бонні і Клайд по-італійськи»,
Італія. Комедія.

19.30 «Поліцейська академія», 1 серія.
США. Комедія.

21.30 «Іззовні», США. Фантастика.

СЕРЕДА, 25 ЛИПНЯ

10.00 «Сила ліна», Мультфільм.

11.30 «Гейм у перехресному вогні», 5,
6 частини. Бойовик.

13.30, 17.30 «Шлях дракона», В головній
ролі Брюс Лі.

15.30 «Смертельна красуня», США. По-
ліцейський бойовик.

19.30 «Поліцейська академія», 2 серія.
США.

21.30 «Муха», США. Фантастика.

ЧЕТВЕР, 26 ЛИПНЯ

10.00 «Секрет інституту гігієни люди-
ни», США. Мультфільм.

11.30 «Гейм у перехресному вогні», 7,
8 частини. Бойовик.

13.30, 17.30 «Острів дракона», В голов-
ній ролі Брюс Лі.

15.30 «Токи в часі», США. Фантастика.

19.30 «Поліцейська академія», 3 серія.
США.

21.30 «Куча», Фільм жахів.

П'ЯТНИЦЯ, 27 ЛИПНЯ

10.00 «Колись, багато років тому»,
Мультфільми.

11.30 «Останній дракон», США. Бойо-
вик.

13.30, 17.30 «Гра під назвою «смерть».

У головній ролі Брюс Лі.

15.30 «Ризикозна справа», США. Бо-
йовик.

19.30 «Поліцейська академія», 4 серія.
США. Комедія.

21.30 «Абсурд», Фільм жахів.

СУБОТА, 28 ЛИПНЯ

10.00 «Майті Маус», Мультфільм.

11.30 «Ревучий вогонь», Японія. Бойо-
вик. У головній ролі Соні Шибі.

13.30, 17.30 «Брюс Лі—король кунг-фу»,
Гонконг. Бойовик.

15.30 «Втікай не озирайся», США.

19.30 «Поліцейська академія», 5 серія.
США. Комедія.

21.30 «Цар Соломон і царівна Савеска»,
Історичний фільм.

НЕДІЛЯ, 29 ЛИПНЯ

10.00 «Дух зоряного крику», Мульт-
фільм.

11.30 «Легенда», Казка.

13.30, 17.30 «Брюс Лі, Шаолін і кунг-
фу», Бойовик.

15.30 «Тиша і благодать», США. Бойо-
вик.

19.30 «Поліцейська академія», 6 серія.
США. Комедія.

21.30 «Помста синей», США. Комедія.

«Молодой коммунар» —
орган Кировоградского
областного комитета
ЛКСМУ (МДС).

На українському мові.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,
м. Кіровоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; відповідального
секретаря — 2-27-65; секторів: комуністичного,
військово-патріотичного виховання — 4-66-79;
культури, моралі та студентської молоді — 2-28-92;
комсомольського життя та економіки — 2-04-84;
4-64-21; спорту — 4-64-21; учнівської молоді —
2-59-82; соціальних проблем — 4-66-79; фотолабо-
раторії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; корек-
торської — 3-61-83.

В. о. редактора

І. КУЦЕНКО.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

БК 03311.

Газета виходить щосуботи.

Зам. № 358.

Індекс 61103. Тираж 36 000.